

SAMBAND

No. 72. April 1914.

“Samband” udkommer hver maaned, er tilegnet bygdelaagbevægelsen og vil søge at fremme bygdelaagernes formaal og virke for deres fremgang og trivsel. En flerhed af dem har enten tilsagt det sin støtte eller anbefaler det til sine medlemmer. Abonnementspris, \$1.00 aaret; enkelte hefter 10 cents hvert.

Udgives af SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Bestyrer og redaktør:

A. A. Veblen.

E. BJORN

ISSUED MONTHLY AT MINNEAPOLIS, MINN.

Entered as second-class matter December 5, 1910, at the post office at Minneapolis, Minn., under the Act of March 3, 1879.

DR. BIORNSTAD'S

KLINIK OG SANATORIUM

SPECIALITET:

Kroniske, langvarige sygdomme, hvor medicin, kniv og den gammeldagse behandling har vist sig frugtesløs og forgjæves. Reumatisme og sciatica, nervesygdomme, mave- og lever-sygdomme, lungesygdom og asthma, kvindesygdomme, hud- og nyresygdomme er de sygdomme hvor DR. BIORNSTAD'S metoder har vist sig helbredende.

Hvis De er syg og nedbrudt, og de er blit skuffet ved anden behandling, saa betænk dem ikke, men kom til

Dr. Biornstad's Klinik og Sanatorium.

Hver eneste behandlingsmethode, som den moderne lægevidenskab kjender, kan De faa paa denne mærkelige Minneapolis institution. Ingen "Hot Spring" eller noget sanatorium har noget i retning af helbredelsesmetoder, som ikke findes her. De vil faa et hyggeligt, kose- ligt hjem og akkurat den kost og pleie, som passer for Deres sygdom. Intetsteds vil De finde en institution hvor De har bedre udsigter til at gjenvinde helsen. Kom straks eller skriv idag til Dr. G. Biornstad, M. D., fortæl om sygdommen og forlang fri, rigt illustreret bog: "Ny Videnskab for Helbredelse af Sygdom" samt Vidnesbyrd fra fremragende Nordmænd og Amerikanere."

2244 NICOLLET AVE., MINNEAPOLIS

Direkte sporvogne til os fra alle jernbanestationer.

Samband

is a monthly magazine devoted to old country folk-lore, tradition, and history, and historical and biographical sketches from the Norwegian settlements in America. It is especially dedicated to the bygdelag movement among Americans of Norwegian origin or descent, and seeks to further the growth of the bygdelag societies and the attainment of their aims and objects.

Subscription price, \$1.00 a year.

Single copies, 10 cents.

Published at 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn., by the Samband Publishing Association.

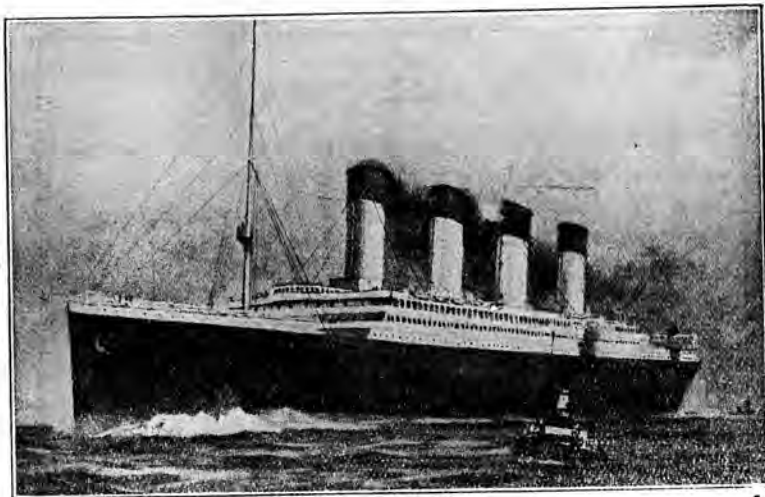
Manager and editor:

A. A. Veblen.

Indhold af No. 72, April 1914.

	Side.
Gammelt og nyt fra Numedal. G. Gregerson.....	301
Fra Ottadalens sagnverden. Dr. O. E. Hagen.....	310
Den vemodstemte kirkeklokke. Dr. O. E. Hagen	315
Et kapitel af de norske indvandreres historie.....	
Mrs. A. M.	326
Optegnelser. Ved S. G. Bertilrud	332
Literatur. I. O. H.	335
Mindegaven	336
Syttende mai	337
Til alle Valdriser. A. A. Veblen	337
Liste over nordmænd i borgerkrigen. A. L. Lien....	339
Valdrisfest i Minneapolis	358
Liste over bygdelagene	359

Vi tillader os at kalde vore læsesers opmærksomhed hen paa avertissementerne. De er fra paalidelige firmaer alle sammen og at stole paa. Nævn "Samband" naar du svarer paa dem.

The White Star Line

indbefatter Verdens største, fineste og mest moderne indredede Dampskib

OLYMPIC

45,000 Tons—882 Fod lang.

ADRIATIC, BALTIC, CEDRIC, CELTIC,

fra 21,000 til 25,000 Tons.

Afseiler:

OCEANIC.....Lørdag 11te April
 LAURENTIC.....Torsdag 16de April
 OLYMPIC.....Lørdag 18de April
 ARABIC.....Tirsdag 28de April
 CEDRIC.....Torsdag 23de April
 OCEANIC.....Lørdag 2den Mai
 TEUTONIC.....Lørdag 2den Mai
 CYMRIC.....Onsdag 6te Mai
 BALTIC.....Torsdag 7de Mai
 OLYMPIC.....Lørdag 9de Mai
 MAGANTIC.....Lørdag 9de Mai
 ADRIATIC.....Torsdag 14de Mai
 ARABIC.....Tirsdag 19de Mai

Afseiler:

CEDRIC.....Torsdag 21de Mai
 OCEANIC.....Lørdag 23de Mai
 LAURENTIC.....Lørdag 23de Mai
 CELTIC.....Torsdag 28de Mai
 OLYMPIC.....Lørdag 30te Mai
 BALTIC.....Torsdag 4de Juni
 MEGANTIC.....Lørdag 6te Juni
 ADRIATIC.....Torsdag 11te Juni
 OCEANIC.....Lørdag 13de Juni
 ARABIC.....Tirsdag 16de Juni
 CEDRIC.....Torsdag 18de Juni
 LAURENTIC.....Torsdag 18de Juni
 OLYMPIC.....Lørdag 20de Juni

Uovertrufne Bekvemmeligheder paa 3die Plads.

God og tilstrækkelig Mad serveres paa Borde dækkede med hvide Bordduge. Smaa, fine Rum for 2 eller 4 Personer, som kan reserveres og erholdes, hvis Rummet Nummer paafores Billetten.

Hvide Stjerne-Liniens billigste Billetpriser til og fra Skandinavien, samt andre nyttige Oplysninger om Reisen erholdes gratis, hvis man henvender sig til

O. E. BRECKE,
 NORTHW. PASSENGER AGENT

119 & 121 SO. 3RD ST., - MINNEAPOLIS, MINN.

Samband.

No. 72

April

1914

Gammelt og nyt fra Numedal m. m.

G. Gregerson.

Numedal er, som før sagt, trang, men nok jaa lang. Kongsberg, Numedøslernes by, verdensberømt for sine sølvgruber, er vel den yderste ende af dalen. Jeg er dog tilbøielig til at kalde hele dalsføret lige til Laurvig for Numedal, et navn det fra først af ogsaa har havt.

Følge oldgraniternes udtalelser antages det, at dalen har været beboet i omkring 3,000 aar. Med nogen absolut visshed kan nu dette ikke siges, da fundene fra den ældre steinalder er ganske jaa. Som før sagt i min fildring om gamle oldtidsminder, ser det ud til, at Numedøslerne har været mere uaf-længige og levet mere fredelige end paa andre steder i Norge, jærlig paa vest- og paa nordkanterne af vort fædreland. Der gaar dunkle fagn om jmaakonger, nejekonger kaldtes de, der laa i strid mod hverandre; men nogen ydre fiende synes ikke at ha trængt ind paa deres fredelige og fra andre bygdelag ved høie fjelde affjendrede enemærker. Historien, jaa vidt mig be-kjendt, tier herom. Som en følge af dalens beliggenhed, som mere utilgjængelig fra tre sider, kom vist kristendommen did lidt senere end paa andre steder, da vi ved, at det var ved tvang og kongebud, at den katolske lære blev paatvunget folket. Vi ved dog med visshed at kristendommen blev indført og kirker bygget i den første del af det 13de aarhundrede. Der er ogsaa fagn om, at der har været kirker paa enkelte steder, men der er

fun svage ipor tilbage, og da der ikke er noget skriftligt fra disse tider, er det ikke saa godt at udtale noget bestemt om egtheden af disse gamle sagn.

Da nu reformationen i 1536 ved kongebud ogsaa blev paa- tvunget vore forfædre, saa ved vi at den katolske lære holdt sig længe der i dalen efter den tid, meget længere end paa andre steder i Norge.

Det var nu ogsaa dalens naturskjønheder, jeg vilde berøre lidt, men mit kjendskab til den ydre del af dalen er ganske liden, saa jeg skulde ønske, at en mere kompetent og dygtigere skribent end jeg er vilde omtale Sveni, Flesberg og Lyngdal. Jeg vil benytte mig af en korrespondance i „Skandinaven“ af en ved navn Sigurd Lund. Hans skildring af Røllag er særdeles god, derfor bør den bevares for de kommende slægter: „Røllag ligger imellem Flesberg og Nore og er delt i to fogne, Røllag og Veggliid.

Af herredets fladeindhold er ijerdelen dækket med skov. En stor procent er fjeld. Der er godt rum oppe paa stolene. Veisterne (havnegangen) er særdeles gode, derfor er her ingen mangel paa rømme og rømmegrød. Fiskevandene vrimler af ørret og røse. I disse bygder findes ingen baroner eller „kaffere,“ som har kjøbt op fiskevandene, derfor kan hvem som helst fiske, den fattige saavel som den rige, standsforskjel findes ikke. Alle regne sig som søskend og alle er villige til at hjælpe og til at tjene, om nogen trænger til støtte og behøver hjælp. Dalen tvært over i Røllag er temmelig vid og mindre jevn og mere optat af skov end i Flesberg. Op mod grænsen af Nore er dalen lidt trangere, den trækker sig her sammen til en smal fjeld- dal. Videst i udstrækning er den søndenfor Røllags kirke. Og- ogsaa syd for Veggliid kirke, hvor enkelte gaarde trænger høit op mod vest, er dalen bred og særdeles vakker, dog gaar ikke bebygelsen saa høit op over aasene som i Flesberg. Nordenfor

Veggliid kirke ligger gaardene paa bratte skræninger mellem næs og bløffer, som gaar fra fjeldet ud i elven. Ved et par andre steder ved grænsen mod Flesberg og nordover forbi Røllags kirke ligger mange gaarde ganske høit oppe. Det er en herlig udsigt herfra. Luften er den reneste fjeldluft, derfor er vinklet saa rødkindet og sprettende kaate.

Laagen ved Røllag er ikke mere end 196 meter over havet. Stavefjeld skraas over for Røllags kirke er 1,055 meter, Synshovd 1,151 meter og Langfjeld paa dalens østside er 918 meter over havet. Fugleaaferteren ved vandstillet mellem Sigdal og Røllag er 640 meter over havet. Sørfjebatu paa vestfjeldene mod Telemarksgrensene er baade det største og bedste fiskevand i dalen. Nordenfor gaarden Fekjan er postveien paa en længere strækning sprængt ind i det bratte fjeld. Straks før man kommer til Veggliid kirke svinger veien over Laagen ved Mykkestufossen til østtiden og holder sig der til Sporan i Nore, hvor den atter gaar over til vesttiden af Laagen, ja ved et særskilt dalsøre forlader den ganske, da den gaar i vestlig retning og følger Opdalselven. Man har gjennem dalen en rigtig pen postvei lige op til Opdal, der var anlagt for over 60 aar siden; men den er senere forbedret, da den paa mange steder fra først af var smal. Den er ogsaa siden forlænget, saa nu har man en prægtig anlagt vei lige fra Røllagsberg og op til de øverste bygder i dalen.

Paa veien mellem gaardene Venaas og Lijet er der en stor sten, den veier tre skippund. En af de forrige eiere af Venaas skal ha baaret den did. Han hadde hestekræfter og mere til, siger sagnet. Der fortælles om ham, at naar hesten ikke orkede at drage læsjet frem, saa spændte han den fra og drog læsjet selv. Engang syntes han det var lidt for bryjsomt at spænde hesten fra. For at hjælpe hesten tog han tag over hestens hals og drog med hele sin styrke og sled saaledes hodet af

fin høst; men da blev han sint; han tog hesten, lagde den paa læsjet og drog det hele hjem til Venaas. „E tok intje hart i hel, e,“ sagde han; „men hode fjørdæ mæ som ingen ting, so e dat so lang e va.“ Folk var sterke i gamle dage.

Fra Synshovd ser man Laagens bugtende løb gjennem Røllag og Flesberg. Opover dalen ser man Norefjordene og fjeldene hortenfor Laagendalen ved Sigdalsfjøret øverst oppe, samt Norefjeld og Graafjeld østenfor Sigdal. Njernt i syd sees fjeldene ved Fiskun, Ekern og Zonsnuten. Mod sydvest sees Sorkjevandet og Blefjeld.

Fjørend jeg gaar længere op over dalen, vil jeg gjøre et ud- drag af et privat brev sendt mig af hr. D. K. Langergaarden, Clear Lake, Ca., fra hans boger Ole K. Fjose i Begglid. Brevet viser at man der hjemme følger godt med i fremfjridt og kultur paa alle omraader, og hvad der gjælder for Røllag og Begglid kan vist ogsaa anvendes paa den øvrige del af Numedal:

„Vi hadde dette aar et rigtig fronaar paa alle produkter, samt et meget gunstigt veir til indhøstningen, saa alt kom vel bjerget i hus. Den sidste tid er rig paa fremfjridt paa næsten alle omraader. Automobile farer flere gange om dagen fra ende til anden af Numedal og somme endog til Gjeilo i Saltingdal. Telefonen holder netop paa i disse dage at gjøre sit indtog i de fleste hjem i Røllag og mange i Begglid.

Nogle store fossesald er indkjøbte af staten i Nore, og man holder nu paa at regulere dem. En stor mur af sten og cement skal opfættes i den ydre ende af Lunhovdfjorden, og dette storverk er nærmest anlagt med det maal for øie at den med tiden skal udnyttas, saa flere tusinde hestekræfter kan udvindes til at frembringe elektricitet.“ Herom skal jeg senere foriøge at give en mere detaljeret beretning. Jeg vil fremdeles lade hr. Fjose have ordet: „Den tid er maaske ikke saa fjern, da vi kan

vente en Numedalsbane; thi beslutter stortinget en udbygning af Norefaldene ved regulering af Laagen, saa har vi ogsaa bevilgningen til jernbane samtidig, da disse anlæg ikke kan deles. Banen maa bygges først til Sporan bro i Nore, hvor kraftstationen skal opjøres. En ny telefonlinje fra Kongsberg gjennem Numedal er ogsaa under arbejde.

„Det tages nu lidt kraftigere i med gaardsdriften end før; thi høstpløining, strensuing af agrene, tilsaaning med græsfrø og turnipsdyrkning har i de sidste aar taget et glædeligt tiltag eller fremfjridt, og det ser ud til at denne gren af dyrkning til hvert aar som gaar mere og mere blir sat i høijædet. Jorden blir efterhvert udstøffet, saa flere af ubemidlede jordløse personer kan saa kjøbt sig plads ved hjælp af boligbanklaan op til fl. 3,000. Dette pengelaansystem er en stor velsignelse for mange; thi ved at sættes istand til at saa egen jord, vækkes og næres lusten til at dyrke det landstykke, som staar til deres raadighed; de blir ogsaa mer selvstændige og selvhjulpne ligesom det ogsaa gjør sit til at stanse udvandringen fra hjem og fædreland.“

Han talter for den gave som samles herover for hjembyg den og er vel tilfreds med maaden hvorpaa pengene skal anvendes; dog ønsker han, at en del kunde anvendes til indkjøb af jordeiendomme til værdige trængende, saa de kunde blive selveiere af en liden flæk af jordens overflade; „thi derved kunde jorden, der er skabt til menneskets nytte blive opdyrket og afgive brød til mange, der endnu mangler hus og hjem,“ siger han. Jeg deler nu ikke netop hr. Fjoses mening om anvendelsen af mindegaven til indkjøb af jordeiendomme, jeg tror den allerbedste maade er den, som gaven er bestemt til, nemlig et urørligt fond, hvoraf kun renterne kan bruges til sygepleie til værdige fattige.

Men før jeg begiver mig til min fødebygd Nore, vil jeg

fortælle nogle tildragelser fra fortiden, som jeg har hørt fra andre, og dels oplevet selv. Paa min fars ungdomstid bodde der i Røllag en kjæmpe ved navn **Thorstein Bronsdalen**. Han var vist noget ældre end far. Han var stor og stærk, og var han beruset og man fik ham sint, gjorde han som oftest rent hus. I ædruelig tilstand var han en godmodig person. Han var bleven mester i Begglid, havde netop i et basfetag blit overmand, for at bruge fars udtryk: „han hadde blit bjællefjyr i Begglid.“ Da han nu sent paa natten kom kjørende forbi Røllags kirke, sad han og frydede sig over, at han hadde to jmaa kjæmper igjen nu at vinde hugt med. Naar han hadde banket dem var han mester i hele prestegjeldet. Beruset baade af hjemmelavet brændevin og med tanken paa sin fremtidige seier, vidste han ikke ordet af før hans heft braastansede midt for kirkeporten, da veien den gang laa tæt ind til muren rundt kirkegaarden, og da han saa sig omkring var han omringet af en hel flok afdøde og vel kjendte mænd. En for mange aar tilbage afdød lensmand holdt hans heft fast efter tøilerne og i en nok saa uhyggelig gravtone sagde han: „Thorstein, her er **vort** stoppested, du behøver inkje o kjøre længere, no ska du bli mee!“ Skrekken over at se sig omringet af saa mange afdøde gjorde ham øieblikkelig ædru; og ligesom han kunde bruge sine kræfter (naar det gjaldt paa), saa var han ogsaa sfaaren for tungebaandet, som far altid sa, naar han fortalte tildragelsen. Han svarede øieblikkelig: „So længje da æ liv, jo æ da haav,“ brugte svøben paa hesten og kjørte afsted i fuld gallop. Nittedet for at kjøre storveien hjem, styrede han i sin skræk hesten ind til prestegaarden, der laa lidt op fra veien, paa østre side af den. Her blev han fundet af tjenestegutten i halv bevidstløs tilstand og bragt ind paa kjøkkenet.

Tildragelsens egthed vil jeg ikke indestaa for; men **T. Bronsdalen** blev en helt anden mand efter den tid. Han faldt

i en sygdom og svævede en tid mellem liv og død, dog med sin sterke konstitution kom han sig efter sygdommen og levede i mange aar efter den tid som afholdsmand og en alvorlig kristen. Hans korte, men nok bestemte svar blev til et ordsprog i bygden. Naar noget usædvanlig indtraf brugtes det altid: „So lenje da æ liv jo æ da haav,“ sa man.

Det var netop den ovenfor omtalte tildragelse jeg fortalte, da jeg for snart 50 aar siden med flere kammerater sent en høstnat kom gaaende forbi Røllags kirke. Vi kom fra Gardermoen, hvor vi hadde tilbragt den bedste del af sommeren i leirøvelser. Himmelen var delvis overskyet, kun enkelte stjerner tittede frem hiit og her. Om jeg hadde fortalt historien tilende, kan jeg ikke huske, nok var det, da vi kom op til kirkeporten og fik se over til kirken blev fortællingen afbrudt ved udraabet af en af os: „Da æ lys o søk i kirken!“ Alles blif blev vendt did, og kirken viste sig for os som sterkt oplyst og menneskelige væsener saa ud til at bevæge sig frem og tilbage inde i kirken. Vi raabte alle: „Det er aander og spøgelser i kirken“ og vor første tanke var vist at tage benene fat; ja vi iverkfatte ogsaa flugten; men øieblikkelig faldt den tanke mig ind, at jeg vilde undersøge sagen, før jeg forlod stedet. Jeg og en anden vendte om. De andre stansede ogsaa. Vi kunde ikke gaa gennem porten da den delvis var stængt; men vi krøb over muren og kom saaledes ind til de dødes by. Da der var nok saa mørkt jublede vi over flere gamle og delvis nedsmunkne grave.

Det var nok ikke frit for andet end at mit hjerte slog nok saa høit, da vi begyndte paa vor undersøgelse; men jo nærmere vi kom kirken, jo mere fik vi opløsning paa fenomenet. Maanen holdt netop paa at komme frem gennem skovbrynet ovenfor. Fra en rift i skyen kastede den sine sølvklare straalere paa kirkens vinduer, og da nu træenes kroner var satte i be-

vægelse ved en jagte vindbris, høntes kirkestolerne i maanelhjet udenfra, ved vort første piekast, at udsjøre en langsomt bevægelig, spøgelsesagtig dans paa kirkens gulv. Jo nærmere vi kom op til kirken jo driktigere blev vi. Da vi kom helt op til kirken, saa vi ogsaa maanen titte frem mellem trætopperne. Vi gik nok saa driktige og tilfredje ud igjen fra kirkegaarden. De øvrige af vort reisesølge var ogsaa komne tilbage, de vilde je, hvor det blev af os. Vi var alle glade over at ha undersøgt jagen, saa vi ikke kom til at fortælle en løgnagtig spøgelseshistorie. Det var omkring aandetimen, da vi kom op veien saa vi saa over til kirken og hadde vi forladt stedet uden nærmere undersøgelse, kunde vi alle med ed ha bekræftet, at vi hadde jet spøgeljer.

En liden historie til, fortalt mig af min morbroder, Anud Guttormsen, maa jeg saa lov til at fortælle. Han gik paa skole hos den bekjendte Anud Carlsen, som den gang var betragtet som bygdens og dalens dygtigste skolemand og pædagog. Det var før pastor Stoltenberg blev prest i Røllag. Prestens navn, om jeg ikke hufter fejl, var vist Gjør. Han var dengang gammel, hans søn var svækket og han gjorde ikke nogen kirkelig forretning; han hadde kapellaner baade i Røllag og i Rore, som dengang udgjorde et prestegjeld. Da han nu baade hadde døbt og konfirmeret min morbror, hadde han saaet en forskjærlighed for ham fremfor de andre skolegutter. En morgen paa den varme aarstid hadde tjenestepigen aabnet et vindu paa hans studieværrelse, og en ugle var kommen ind. Da presten kom ind paa kontoret blev han forskrækket og sendte bud til Anud, at han maatte komme og hjælpe ham at drive ud en ond aand, som var kommen ind til ham. Min morbror indfandt sig øieblikkelig med spørsmålet: „Svad feiler dig, far!“ „Na du maa hjælpe mig, Anud, at fordrive en ond aand, som er kommen ind. Jeg har læst i alle mine bøger og manet og manet, men

jeg kan ikke saa ham til at forlade kontoret,“ ja presten nok saa bedrøvet. „Sa, far,“ ja Anud, „den skal vi snart ekspedere,“ han jangede den og slog den ihjel og lod den gamle barnslige mand saa søle paa den, for at bringe ham ud af sin overtro paa onde aand.

Denne gamle prest døde der i Røllag og var med flere gamle prester balsameret og stod i kirkens kjælder indtil for en 25 til 30 aar siden, da de blev tagne ud og begravet i en fælles grav paa kirkegaarden. I varmt veir troede man, at der stod en slags itank op gjennom kirkens gulv, saa særlig ved konfirmationer, naar kirken var overfyldt indtraf det ofte, at enkelte blev syge. Det var vist grunden til at de fik kirkedepartementets tilladelse til at flytte dem.

Men en kort historie til fra denne ligkjælder. Langt tilbage i tiden var der to personer der hadde indgaaet et veddemaal. Den ene paaistod han skulde gaa ned i kjælderens med lys og slaa en spiger i laaget paa en af kisterne dernede, en anden paaistod han ikke turde. Manden udsjorte sit arbeide nok saa godt, men da han var færdig og skulde gaa op fandt han, at kanten af hans sidtrøie var uforvarende blit imellem laaget og kisten, og han blev saaledes holdt fast. Lyset sluknede, og da han ikke kom tilbage blev jagen undersøgt og da blev han fundet bevidstløs ved siden af kisten. Han faldt i en ungdom, som han dog kom over, men hans forstand var borte, han blev aldrig rigtig siden.

Men endnu en kort historie til. Da min morbror var hos Anud Carlsen hadde kirkedepartementet taget fat paa kirkejangens forbedring rundt omkring paa landet. Til den ende sendte de rundt en sanglærer ved navn Boverud. Han var salmodikonens opfinder og gamle Lindemands melodier blev saaledes ved lidt øvelse tilgjængelige for landsbygdens lærere. Det var vel nærmest derfor at min morbror med flere maatte

gaa til Kollag, da Knud var kirkefanger i Opdal. Om ikke hr. Roverud var salmodikonens virkelige opfinder, havde han dog forbedret den, saa den blev mere praktisk end før. Roverud var vist som de fleste paa den tid rationalist og tillige havde han et hastigt temperament, som han ikke godt kunde styre. Han bandede baade Kingo og hans salmebog, som den gang var ibrug, da der ofte i den indtraf at to stavelses maatte synges paa en tone.

De gjorde sig sangbøger paa den tid for at lære at nedskrive salmetoner og hertil brugte de rugklister, en velling af vand og rugmel. Det traf iblandt at muserne havde spist op hans rugklister, men da blev han siit. Han knyttede næven, vendte sit blif opad og saa ja han i en harig og vred tone: „Ja, det staar nok i skriften, at du, vor Herre, har gjort alle ting saare godt, men daa du skabte mus og rotter, daa gjorde du ei diævelsk plage for os!“ De var alle voksne mænd, der fik undervisning af ham, og naar han blev for grovtornet, lod de som de vilde hanke ham, og maugen gang bad han nok saa gdmtygt om naade og lovede bedring; men det saa ikke ud til at det hjalp stort. — Næste gang lidt fra og om min fødebygd Nore.

Fra Ottadalens sagnverden.

Dr. D. E. Sagen.

Det sagn, som her fremlægges, hørte jeg i sin enkle og usmykkede skikkelse for første gang i min barndom fortalt af min bedstemoder, Karen Dorothea Prestegaarden, en datter af Kaptein Hans Adam Thorp, født og opvolet paa gaarden Mork i Lom. Selv havde hun det fra gamle folk i sin ungdomstid, hvilket fører sagnet i nævnte skikkelse tilbage til den første halvdel af det 18de aarhundrede. Nogle træk synes dog endnu at mangle, som jeg ikke har formaaet at gjenkalde i er-

indringen, og heller ikke fra andre hold har jeg faaet nogen nærværdig hjælp. Endvidere paastod bedstemoder, at hun ogsaa havde glemt en del træk, som hendes hjemmelsmænd havde paa sine fingre. En del af disse hjemmelspersoner, forsikrede hun, var fenomenale sagnaander. De kunde aar ind og aar ud under deres arbejde i de lange vinteraftener og paa søn- og helligdage i et let og velordnet foredrag fortælle sagn og eventyr i det uendelige og næsten bestandig noget nyt. Og ligedan var det med viserne som de i eller uden andres paahør i hundredevis foretog til underlig gripende melodier. Og tilføjede bedstemoder, det sagnforraad, som nogle besad, vilde maaske have fyldt en bog stor som selve bibelen. Men ogsaa disse pegte tilbage paa endnu større forhyæer i faget, folk, som kjendte sagn baade fra den nyere tid og fra middelalderen, maaske endog fra fjernere tider, thi der var saa mangt underligt ved en del af dem, ukjendelige navne og uforstaaelige ord. De kjendte en hel cyklus af sagn og viser om de skrækkelige begivenheder i den sorte døds tid, om Hellig Olaf og sagn fra smaa-kongetiden og kjæmpetiden. Alt lader os nu ane, hvilke merkelige sagnforraad dalen engang besad, hvorledes den gjenlød af de dybjindige melodiers og hvorledes de begavede sagnaander paahørtes og hædredes af folket som vandrende orakler. Sid man havde haft en Asbjørnien et par hundrede aar tilbage! Hvilke herlige statter vi da skulde have besiddet! Men nu er sagnaanden paa det nærmeste uddød, og vor tid fremfor alle andre tilkommer æren af at have kvalt den.

„Oplysningens tidsalder,” som rationalismen pralende kaldte sin tid, jværmede for en pedantisk efterabelstheologi og med høitryk itævnede hennimod alt det nye, som tidens store omvæltninger medførte. Fremfor alt søgte den at komme den „høist skadelige overtro,” deri det væsentligste af krittentoen ubejattet, tillivs og var saaledes lidet skicket til at jordre pietet

for gamle aandsretninger. Saa kom haugianismen med alvorlige men sunde livsanskuelser og netop itide til at frelse landet fra at blive afkristnet af fornuststheologien.

Men Hauge var i sit livs syn idetmindste et hundrede aar foran sin tid, og efter hans død fik et ultrapietistisk snæversyn indpas i vennefællesskabet. Denne retning, som rimeligvis, til dels endog bevisbart, maa tilskrives herruhutistisk paavirkning, gav sig tilkjenende ved mørke livsanskuelser, fromhed med klynk og klage og foragt for livets glæder. Musik, især violinspil, fordømtes, og sagn- og visekulturen ramtes ogsaa af snæversynets banstraal, idet de første tillagdes prædikaret „Ifrøner“ og de sidste „slurvesange,“ og begge betragtedes som usømmelige og skadelige for de troende.

Nu først kom der fart i det hærværk, som saa høilig maa beklages, omendstjænt det allerede i længere tid, men i ringere grad, havde paagaet, hovedsagelig næret af den tiltagende skjædesløshed og ringeagt for det gamle. Og saa mod Lom og Skiaker er en mængde saadanne mundskyldelige forsyndelser at opføre, og her skal nogle af de mest iøjnefaldende nævnes:

Da Garmos anneksjogn besluttede, at en ny og mere tidsmæssig kirke skulde opføres, fattede man ogsaa den bestemmelse at jælde den gamle kirke for hvad man kunde saa. Saaledes blev det gamle ærværdige gudshus, som paa Hellig Olafs egen befaling blev opført af Thorgeir Gamle, nedrevet og tømmeret solgt for nogle saa styvere til høieitbydende. Almindelig kjendt.

Da en flom havde beskadiget en del af muren under Loms-kirken fandt man vanskelighed ved at reparere bruddet uden at rydde en del af gravhælvningen. Man ansøgte derfor kirke-departementet om tilladelse dertil og ansøgningen approberedes udenvidere. Man grov nu en stor jællesgrav, hvori stuedes en hel del ligkister, deriblandt ogsaa min oldemoders jø-

ster, prestebrue Cathrina Pettersen, som døde 1799. Meddelst af et øienvidne, som tog ligene i øiesyn og læste navnene.

Da min bedstemoder blev enke flyttede hun med sin tre a fire aars gamle søn, min fader, til Loms prestegaard, hvor hun i længere tid boede sammen med pastor Stens familie. Der sad saa fader sammen med prestens egne sønner paa hovedbygningens mørkloft og morede sig med at jønderstjære ældgamle bøger og illuminerede skind- og pergamentdokumenter, uden at nogen forbyd det eller endog ændrede det. Meddelst af min fader.

Da Hellig Olaf paa sit tog gennem Gudbrandsdalen kom til Lom, tog han ind paa gaarden Nes, hvor han med sin hær opholdt sig i fem dage. Gaarden Nes blev i tidens løb opdelt i mange gaarde, hvoraf Synstnes er den vigtigste. Der stod ogsaa den stue, som kongen beboede, uforandret indtil vor tid. Men saa behøvede man dens tomt for nybygninger, og Olafstuen blev udenvidere nedrevet og gjenopført paa gaarden Ekre, hvor den endnu staar. Men om den blev gjenopført nøiagtig i sin gamle stikkelse er vel tvilsomt. Rimeligvis blev dog adskilligt forandret, især i dens indre. Almindelig bekiendt.

Da en af egnens mest begavede og fortjente kommunemænd døde, blev der holdt auktion over familiens efterladenskaber. Blandt de opstillede jager var ogsaa en stor kurv, hvori alle den berømte ilegts brevskaber befandt sig og deriblandt ogsaa samtlige digte af dalens største digter. En spøgeful gjorde for moro skyld anbud paa kurven, fik tilslag, betalte og efterlod sig saa kurven staaende ude paa tunet. Han havde jo ikke noget brug for saadant. En stærk vind blæste og snart jpredtes hele beholdningen over gaardsrummet og alle agre og marker. En liden del opjamledes dog senere af folk, som havde lidt

mere jands, og dette danner nu kilderne til den berømte slegts historie. Meddelt af en i slægten.

Et vist forskergeni havde lagt an paa at opføre gamle viser og i tidens løb var han kommet i besiddelse af en meget værdifuld samling af mellem et og to hundrede gamle gudbrandsdalske viser. Ved sin død overgav han sin skjældne samling til en fortrolig ven, for at den kunde blive bevaret og blive kommende forskere til nytte. Da saa denne ven døde, overtog hans ældste søn gaarden, men da han ikke kunde forstaa, hvad nytte eller gavn der kunde være i saadant tøv, overgav han hele den prægtige samling til flammerne. Penge var der jo ikke i saadant og heller ikke mad. Meddelt af en person, som indestaar for historiens sandhed.

Selv var jeg som barn ikke saa hjelden vidne til at ældgamle sendebreve og andre dokumenter blev opkaarne for at tjene til spolepapir, til betræk paa bøger eller til at lappe dem med. De maatte jo nyttiggjøres paa en eller anden maade.

Men nok. Forskeren kunde græde af harme over saadan vanvittig vandalisme. Med sagn, eventyr og viser gik det jævnt og sikkert nedad. De glemtes og er for stedse tabte. Fortællerenes røst er forstummet, thi ingen begejstret skare lytter mere. Hellere fordyber man sig nu i det uslejte avisspjæt og sludder. Men, hvor der ingen ild er, der kan der heller ikke være nogen flamme, og hvor der ikke er aand, der er der ikke liv.

Men endelig, om end i den ellefte time, er man vaagnet til fuld bevidsthed, og nu ansporer man alle kræfter for at standse ødelæggelsen af vor gamle folkedansens minder og reddede levninger, som er undsluppet vandalismens haand. Vel er adskilligt allerede reddet, men øiensynlig er det forsvindende lidt i sammenligning med det, som er uigjenkaldelig tabt. Og efterkommerne for denne forskning vokser og disse kilder

historiske, geografiske og ethnologiske værd kommer tilsynne og erkjendes vil tabet føles i en tiltagende grad og det med rette, thi det er vor urgamle usfrevne folkelitteratur tabet gjælder.

DEN VEMODSTEMTE KIRKEKLOKKE.

1

Alt var henrundne sekler tvende
Fra Hvidekrist til dalen kom,
Men frænde endnu mødte frænde
I dalens første helligdom,
Som stod til Thorgeir Gamles minde
Paa Garmo hist med taarnet tinde
Ved Hellig Olafs bud og dom.

2

Og fromme skarer saa man skride
Fra nord og syd ad li og vang,
Men ogsaa henad bølgen glide
Paa vandets dyb ved klokken klang;
Og fromt de knæle for Guds moder,
Her ven med uven, hist med broder
Til sjælebod ved messens sang.

3

Og naar monstransen mystisk lued,
Og altervinen gløded klar,
Ei man for syndens ve da grued,
Thi sakramentet trøst dem bar;
Og hvo sit offer fromt henlagde,
Ham Sira aflad rig tilsagde,
Guds moders gunst og forbøn var.

4

Og stærke dalesøner droge
 I leding fri fra mén og sorg,
 Til fjerne land oft kurs de toge,
 Ja endog til Jorsalaborg.
 I Tyrk- og Moorland skræk de spredte,
 Sankt Peters vælde de udbredte
 Og korset planted paa hver borg.

5

Men did fra sognets fjerne egne
 Var veien ofte tung og lang,
 Dog fromme fødder sjelden segne,
 Naar sjælen ænstlig er og bang',
 Og paa de mest alfarne veie
 Man øined kors til bønnens pleie,
 "Til kross ok kirkju" hed den gang.

6

Men i de fjerne, øde dale,
 Hvor klokkeklemten aldrig naar,
 Paa fjeldets skrænt, i jøklens sale,
 Hvor ei engang en skytter gaar,
 Der vætter og uhyre trolde
 En stadig hexesabbath holde
 Med gygedans og blus og blaar.

7

Men naar det blev til angst og kvide
 For dalens fromme sognebørn,
 Da bisp og prest i skrud mon skride
 I heien ind blandt ulv og bjørn,
 Og korsets banner høit de bare

Til skræk for onde magters skare,
 Som krøb i skjul bag hæk og tjørn.

8

Da trolde læspelyd og tale
 Man hørte, jøtners hyl og glam;
 Det peb og skreg fra bjerg og dale,
 Afmægtig dog var deres bram,
 Thi messesangens fromme toner,
 Som hjertet kvæger, angsten soner,
 Gjør mørke magters trods til skam.

9

De trodsig veg fra dalens vange
 Og søgte vilde bjerges skjul.
 Der sad de lyssky, mut og bange
 Hævnønsende i ondskab ful;
 Thi snart en storm af kampestene,
 Snart fyrren stærk med rod og grene
 Mod kirken for, især ved jul.

10

Omsider kongebud mon byde,
 At dalen vies kristentro,
 At klokkeklang skal ogsaa lyde
 Fra kirketaarn paa Loar-Mo,
 Just der, hvor Bævra sig mon blande
 Med Ottas dybe klare vande
 Ved Jøtunheimens vilde bo.

11

Her fordum var et helligt stæde
 Med offersten og horg og lund,
 Hvor bygdens folk tidt sammen sade
 Til solhvervfest ved midnatsstund,

Hvor dalens søn med dalens pige
Holdt stevne, troskab svor tillige
Ved solens gud til sidste blund.

12

Her mitrasmykket bisp stod bøiet
Ved duget offersten i bøn,
Og folket knæled, taar i øiet,
Mens aandens lyn slog ned i løn;
Men bang' blev jøtneres grumme skare,
Med trudselseder de mon svare
Og vredens vilde hyl og drøn.

13

For bygdens mænd i flok og følge
Snart fyrren sank og stene sprang
Og fandt sin vei ad li og bølge
Til hvor alt kirkens banner hang;
Til skræk for jøtner korset lued,
Mens prester bad og kjæmper mured,
Og vandte hænder øxen svang.

14

Et zirligt tempel snart mon stande
Med taarn og spir paa Loar-Mo,
Ombrust af Bævrans viltre vande,
Som aldrig kjendte rast og ro.
Men endnu, hvad som værket kroner,
Fra taarnet ingen klokketoner
Indbød til Herrens hus og bo.

15

Det var omtrent ved løvfaldstider,
Mens solen stod i vægtens tegn,

Da høsten klædte dalens sider
I skrud af guld og hæk og hegn,
Da først man spiret saa at stige
Fast himmelstræbende, at sige,
Og pegende mod lysets eng.

16

Men hvadsom sagnet herpaa melder
Ret selsonnt er og som en drøm,
Og dunkle træk det ikkun gjælder,
Som brudte straa paa tidens strøm,
Thi fortids tro end folkets hjerte
Var kjær og som en tryllekjerte,
Dens stemme manende og øm.

17

Det var i julens glade tider,
Ved bygdefolkets kjære fest,
Da kom fra Oslo bud omsider,
Som skabte il men glæde mest:
Fra Flandern var et skib indløbet,
Hvor klokker, mystisk selv i støbet,
Som søskend parvis stode flest.

18

Til Oslo havn nu svende droge,
Udkaarne raske bygdemænd,
Med lystig bjældeklang de toge
Og bygdens fyrigste forspænd.
Sin dyre last de der modtage
Og ile sporenstregs tilbage
Det møiefulde lange rend.

19

Henover Mjøsen de end ile,
Trods vintren alt fremskreden var,
Her trængtes liden rast og hvile
Og isen, hed det, sikkert bar.
Men som de haste frem med glæde,
Brast isen under fremste slæde,
Og knapt blev reddet hest og kar.

20

Men klokken, som paa slæden hviled,
Brat dumpede i vaagen ned.
En stund den ret som flød og iled,
Men sank saa flux i kavets led.
Og som den sank, en lyd man hørte,
Et vemodssuk, som hjertet rørte,
Og jærtegn stort man fandt derved.

21

Til bygden kom den ene klokke,
En anden i den tabtes sted,
Ei bispebud man turde rokke,
Thi var det ei til kirkefred?
Og intet kan som klokkeklemten
Betvinge vættevold og skjemten
Forkynde kirkens hellighed.

22

Ved paasketider klokker tvende
Stod ventende ved taarnets fod,
Og værket nærmed raskt sin ende,
End man paa pyrd ei spare lod,
Thi rige gaver jevnt mon flyde,

Som fromme sjæle villigt yde
Til aflad og til sjælebod.

23

Saa kom der vaarbud ind i dalen
Med milde vindes kaade leg;
Og gjøgen kom og trost og svalen,
Som nys en sydlands sol undveg;
Og løvet sprat og li og strande
Sig speiled i de dype vande,
Og solen høit paa himlen steg.

24

Og zirlig kirken nu sig hæver
Med spaanlagt gavlesmykket tag;
En kunstrig svalgang den omsvæver
Indbydende til ro og mag,
Og høit i taarnet klokker dirre
Til frommes fryd men rædsler virre
For jøtunslægtens frændelag.

25

Saa randt høitidlig pinsedagen
Med foraarssmil og foraarsspragt,
Og al naturen festbetagen
Laa drømmende i vaarens magt
Men over sti og alfarveie
Drog skarer til Guds moders eie,
Til Herrens hus i høitidsdragt.

26

I glimrende ornater hvide
Snart dalens klerus følge gav,
Andægtig ind ad porten skride

Og bisp foran med hyrdestav;
 Til messens lønlig dybe sange
 De runden toge trende gange
 Og vied fromt til slægters grav.

27

I kirkens dør et syn dem møder
 Bedaarende for vanlig sands:
 Det høie alter tindrer, gløder
 Med morgenrødens skjær og glands;
 Fra denne lysflom blikker stille
 Guds moder med sin Jesus lille
 Omstraalet af en kjertekrands.

28

Kordrenge tyst i dragter hvide
 Omtrippe som en englevagt,
 Lysstraalet sparsomt kun nedglide
 Og flimrende med tryllemagt.
 En skumring fast i kirken raader
 Som korets glands endmer forraader
 Og altr'et hist i magisk pragt.

29

I bøn andægtig bispen knæler
 Og prester rundt om altrets fod,
 Og messen lyder, fromt besjælet,
 Og kirken snart indviet stod,
 Hostien hæves, kalken gjemmes,
 Monstransen lukt, "Te deum" stemmes,
 Og svulmer til en jubelflod.

30

Men mens lovsangens toner runge
 I "Hellig" trende gange tre,

Da skar en lyd i bølger tunge
 Fra kirkens taarn. Og se!
 Her malmens klang fremlokker taarer
 Og hjerter læger, hjerter saarer,
 Hist skjælven kun med ak og ve.

31

Og tonens bølger voxte store,
 Det stærke taarn sig vred og sled,
 Omkap akkordens bølger fore.
 Og lyd med gjenlyds bølger stred.
 Snart løkkende og lint det sused,
 Snart som en storm-orkan det brused
 Og slog med høitids stemning ned.

32

Men hør! Fra Eggens vilde kamme
 Lød gny og hyl og eder ned:
 "Aa tvi for laa, — te mein aa skamme
 For forne tru aa forne sed!
 Aa tvi, slikt væsen aa slikt læven,
 Aa dena fæle kyrkjætæven,
 Au, au, — slik læte aa ofred!"

33

I bjerget gygen smør just knaded,
 Men skjælvende og bleg og lam,
 I tjernet hist trolde vaded,
 Da jøtten skreg af rædsel stam:
 Aa deka, deka paa naa Thloa!
 Naa bær de burt mæ jutulsiva
 Inat naar maanen glytte fram!"

34

Og med en rædsom ed han slynger
 En haandfuld smør mod kirken ned;

Det glap, men ind i folkets klynger
Den faldt, ved kirkens port og led.
Til sten forvandlet der den stander,
Som selsomt vidne sagnet sander,
Hvi Loar-Mo fik kirkefred.

35

"Aa tvi for skrangel, gaul aa kete,
Der burt paa Loar-Eggens Mo;
Maa væk fraa heim aa bu aa sæte,
Her æ naa inkje lenger ro!"
Saa skreg fra Tronobergets gange
Den vilde Grym med eder mange
Og spot og haan for kristentro.

36

Til gjensvar hørtes suk og stønnen,
Iblandt en grufuld trudselsed,
Men rundt omkring lød hyl og drønnen
Alt som det frem paa dagen led,
Det lød som hundred tungt sig vaanded
Med sidste drag og rallen aanded,
I krampetræk sig vred og sled.

37

Som Eggen hused Thryin og Throa,
Saa sad i Tronoberget inist
Den stærke Grym og skjønne Groa
Med jøtunmod og bragd og list.
I jættekampe, blot og galder
De fandt sin lyst fra urtids alder
Men rædsel bar for Hvide Krist.

38

Ved kirkens port nu korset lued
Og folket laa paa knæ og bad,

Men bispen stod, mod fjeldet skued
Og truende saalunde kvad:
"Vig bort I helvedammed' skarer
Med eders afgrundskunst og snarer,
Vig bort, du sorte djævlerad!

39

"I Guds og pavens høie navne
I lyses her i kirkens ban.
Forbandet vær, hvor I end havne,
Og hvo jer hylde ligedan!
I manes skal i stok og stene
Til afsky og til spot kun tjene,
Saa hvor I vil og hvor I kan."

40

Ved bispens ord et suk man hørte,
Som med et gys hembæved plat,
Og sidste slag, som malmen rørte,
Naturen trylled taus og mat.
Høitidlig bispen da aflyste
Og evig kirkefred tillyste
For dalens helligdom og skat.

41

Men da først vilde man fornemme
Hvad man ei fandt ved messens gang,
Der laa i søsterklokkens stemme
En underlig vemodig klang:
"Ho syster ligg i Mjøsén, Mjøsén,
Ho ligg saa djupt i Mjøsén, Mjøsén!"
Saa lød akkorden trist og bang.

42

Og end er sagnet ei forstummet
Om Lø-Mo-klokkens søstersorg,

End er en selsom klang fornummet
 Og fattet som vemod og sorg;
 Men kvæget har den sjæle bange,
 I pestens tid og sekler mange,
 Og prydet kristentroens borg.

Et kapitel af de norske indvandreres historie.

Mrs. A. M.

Redaktøren af Samband har flere gange anmodet mig om at nedskrive noget om mit folks udvandring og oplevelser som nybyggere. „Svis jeg ikke gjorde det,“ sagde han, „saa vilde noget blive udeladt.“ Dette var for mig afgjørende. Det var ikke ret at noget skulde blive udeladt. De norske „Pioneer's“ historie burde være fuldstændig. Saa fik jeg forjogge.

Det var væsentlig om Zvar og Anna Ringestad jeg skulde skrive; men for at gjøre læserne bekendt med hvem de var, maa jeg først gaa tilbage til begyndelsen af det forrige aarhundrede og endda længere.

Anne Brandt Ringestad var af tysk-dansk ilægt, som var indflyttet til Norge ifra Kjøbenhavn. Johan Frederik Brandt flyttede op til Balders aar 1730, og siges at være den første til at bringe poteter op til Balders. Anne Ringestads fader, Ole Johnson Brandt var en efterfølger i tredje led af Johan Frederik Brandt, og var skolelærer og kirkesanger i Vestre Skidre. Hans hustru var Eli Andreasdatter Korjegaarden, ifra Hedemarken.

Anne Brandt blev først gift med lensmand Johannes Anderson. Han døde i juni 1847, efterladende hende med syv børn. De var; Cathrine Helena, Ole Andreas, Andris Ed-

ward, Anton Elias, Elije Cecelia, Anna Maria og Lina, den yngste, noget over et aar gammel, da faren døde.

Zvar Ringestad's fader var jergeant Gulbrand Zverjen; hustru Anne Zvarsdatter Ringestad. Begge af Ringestad slægt. Sergeant Zverjen var militær, og fik sin uddannelse i Kjøbenhavn. Om hans hustru har det været jagt at „hun var for sin tid en meget intelligent kvinde.“ Sergeant Zverjen var en tid adjutant for prinsen af Augustenborg, imedens denne besøgte Balders og andre steder paa oplandet. Der er endda i familien herover, en liden „relic“ af en elegant klædning som blev ham foræret af prinsen, og som han var isjort, naar han gjorde tjeneste som adjutant. Senere blev han indsat som bestyrer af et korn oplag, tilhørende regjeringen, som skulde være til hjælp for folk i de trange tider efter krigen. Men, betales maatte det, og da det var umuligt for folk i de haarde tider, gif bestyrerens formue til regjeringen. Ikke saa længe efter blev han syg og døde ifra hustru og sen børn; af hvilke Zvar Ringestad var den ældste.

Et lidet affædsdigt, som Zverjen efterlod sig, kunde maasse interessere en del; og jeg vil tillade mig at gjengive det her.

For eder børn den tunge taare,
 af matte sie rinder ned.
 Lidt lideljer, som hjertet jaarer,
 og dertil anden filterhed;
 gjør eders faders liv saa kort,
 snart vandrer han fra eder bort.

Mit vemodsfulde bange hjerte,
 jer eder ene, fremmede
 at vandre om, af! grumme smerte!
 I mistet jer's ledjagere;

men dog mit haab Gud fader er;
De arme smaa han selv har kjær.

J staa ved eders faders baare;
Han var jo eders bedste ven.
Glem ei den bøn, som gjennem taarer
han bad jer før han vandret hen:
Følg dydens vei; og elsk hver mand,
jaa kan J rolig dø som han.

Adlyder eders moder kjære;
thi hendes tro den er som min;
hun vil den herre Jesu lære
indprente i jers barnesind.
Den ældes ei og ei forgaar;
lad komme dage, komme aar.

Ogsaa farvel J mine venner,
som ere komne sammen her.
Farvel J smaa; farvel J store!
Gud naadig mod jer alle vær;
Indtil vi en gang samles skal
i Himlens Lyse fryde ial.

Enken efter fergeant Zverjen blev til sin død i en høi alder hos sin datter Marie, gift med stortingsmand Ole Brandt paa Løken. Datteren Ingeborg døde ganske ung; de øvrige børn Zvar, Zørgen og Znger udvandrede til Amerika hvor vi vil senere træffe dem igjen. Zvar var som ung gut en tid hos „Kapteinen paa Gilje,” — jaa bekjendt fra Jonas Lie's fortælling „Familien paa Gilje” — og havde ifra den tid mange morsomme historier at fortælle om den originale kaptein og

hans familie. Senere blev Zvar sølvmed og befattet sig ogsaa tildels med træskjærerkunsten. I april 1849 blev han gift med Anne Brandt Anderjen, enken efter lensmand Anderjon. Kort efter udvandrede de til Amerika. Med dem fulgte Zvar's søster Zuger, og Annes børn med undtagelse af den ældste søn, Ole, som blev igjen hos en onkel i Kristiania. Han drog senere til Jjøs, men kom om et aar efter til Amerika.

Ankomne til Bergen, kom Zvar Ringestad med følge ombord paa skibet „Syttende Mai.” (Kapteinen's navn har jeg glemt). Skibets navn havde nær bleven sit eget faavel som dets dyre lafts undergang. Da kapteinen midt paa Atlanteren vilde fejre skibets fødselsdag (den 17de mai) paa egne norske vis, lod han det gaa for julde seil om natten endda veiret jaa truende ud. Da han merket, at passagerne begyndte at blive ængstelige, begyndte han at forjefre dem om at „skibet var bygget for hvalfangst, og var det bedste skib paa Atlanteren og at ombord paa det var der ingen fare!” Just da brød veiret løs med jaadan voldsomhed, at skibet havde nær kantret. Nu blev mandskabet ordret op til at „rive(?) seil.” Lo af den faldt ned og laa bevißtøje paa dækket; passagerer, kister og proviant tumlede om hver andre nedeunder. Til al lykke varede stormen ikke jaa længe, og alt gif igjen sin vante gang. Men det var nok en vanskelig reise, med mange børn; Anton (11 aar gammel) havde engang flaret op paa railingen, og havde nær faldt overbord, havde ikke en af matroserne været ved haanden. Lina, den yngste af familien, udtalte vidst alles mening da hun sa: „Det er bedst paa Løken, mor!” hun led meget af jøsyge. Men for emigranten, naar han har betraadt reisen, er det „ikke at se tilbage!”

Endelig efter ni ugers seilads, kom de til New York. Saa med Erie kanalen over staten New York til Buffalo; videre med jernbane til Stoughton, og jaa til Roskonoog, hvor jaa

mange af de tidligere udbandrede familier støjede i kortere eller længere tid. Her var folk, som selv havde været „nykommere“ jnilde og hjælpsumme med husly og andet, indtil de kunde faa sig istand et simpelt nybyggerhus. De var heldige med at undgaa cholera og andre sygdomme, men ellers maatte de døie nybyggerlivets besværligheder i fuldt maal! Zvar, som ikke var saa meget vandt med gaardsbrug, tog past. Deedrickson's prestegaard paa „share.“ Høsten var regnsfuld, hveden blev fugtig og meget mindre godt. Banskeligt var det at faa træffet. Zngen maskiner var der i den tid. Man maatte banke hveden ud af akslen med hjemmelavede instrumenter. Børnene maatte iid til fremmede. Cathrine som havde studeret tysk og fransk med prestens og doctorens børn hjemme, maatte tage plads paa et hotel i Zanesville. Heldigt var det, at broderen, Edward, fik arbejde paa samme sted. Anton kom til en Dr. Babcock, nær Milton Junction, hvor han blev, som adopteret søn, til han var 21 aar gammel. Overenskomsten var, at han ikke skulde paavirkes i religiøs henseende. Babcock's var forresten en meget bra familie.

Ringestad familien havde havt jærlig interesse for kirurgi og lægevidenskab, noget som Zvar havde arvet, og som kom vel med i nybyggertiden. Allerede, medens de boede paa Koshkonong, hændte det, at en brøndgraver fik sin ene haand slemst beskadiget, idet et skud gik af fortidligt. Da der ingen doktor var, tog Zvar sig paa at læge haanden; og det gik heldigt. Dette var begyndelsen til en virksomhed, som kom mangen nybygger til nytte. Zvar havde gode doktorbøger hjemme ifra; og efter opskrift af disse, lavet han salve og pulver. Ved selvstudium og naturlig interesse og anlæg, bragte han det saa vidt at han frelsite mangt et lem som ellers maaske vilde været tabt.

Den 19de Jan. 1850 blev Zvars ældste søn født og kaldt Johannes, efter lensmand Johannes Anderson.

Vaaren 1850 kom Zvars broder, Zørgen, efter til Amerika. Han havde boet paa gaarden Lomen, og tog navn efter gaarden, som ofte var skik og brug i Balder's. Han var gift med Anne Ringestads søster, Elisabeth Brandt. Med dem kom og saa Annes ældste søn Ole Andreas Anderson. Vaaren 1851 forlod Zvar og Anne Ringestad sit midlertidige hjem paa Koshkonong for at se at faa sig eget land i det nordlige Zowa. Zvars søster Znger var bleven gift med Christoffer Østrem. De boede i Winneschiek Co., Za., en 6 mil lidt i nordøst for byen Decorah, som den gang bestod af et par loghuse og en mølle.

Til Winneschiek Co., Zowa, var det altsaa de agtede sig, da de atter begav sig paa reisen i en aaben, oplydt vogn, med okser foran! De omtalte dette senere som noget af det besværligste de havde at gjenngaa som „Pioneers.“ Zvar var stærkbygget og kraftig, havde endog ligget ude i sneen om natten, naar han gik paa jagt oppe i fjeldene i Norge. Men for hans kone som ikke var nogen kraftig farmerkone, og for børnene var det ikke saa godt.

Ankomne til Mississippifloden traf de igjen en Johannes Evenson som de først havde gjort bekendtskab med i Bergen paa overreisen. Han havde ansættelse paa færgen ved Mc Gregor og hjalp dem saaledes til at komme over Mississippien. Da de endelig kom frem til Winneschiek Co. tog de først ind til Zvars søster, Znger Østrem. Saa var det ud at se efter land.

(Fortætttes.)

Opptegnelse.

Ved S. G. Vertilrud.

Om vaaren 1887 kom jeg til Ole. Jeg var endda meget svag efter nervefeberen men maatte til at gjøre noget, da jeg stod aldeles uden penger. Ole var hensynsfuld og snil at være hos. Han lod mig rusle som jeg vilde og naar det var noget jeg ikke hadde lært at gjøre, saa gav han sig ikke før jeg hadde lært det. Det faldt ganske let at arbejde, da han syntte mig at tage arbeidet paa den letteste maade. Der lærte jeg at stakke høi og hvede, fik kjøre binderen og moweren og gjøre altslags farmarbeide. Han var god til at stille og kjøre hester og var fri til at sige mig fore. Den sommer kom min broder over og han blev der ogsaa den sommer. Vi arbeidede tilfammen. Ole var meget fed, og naar det var varmt om sommeren holdt han paa at kvavne. Han vilde ikke la hverken os eller sine heste arbejde naar det var saa fælt varmt, og vi maatte ligge stille i skyggen. Men det var kjedeligt, og jeg hadde meget hellere villet rusle med arbeidet, da varmen ikke i regelen var trykkende for os.

Naar det blev koldt om høsten fik vi det igjen. Da var det Ole som ikke frøs. Han kunde staa og arbejde med sine bare hænder i sneen og vi frøs med vanter paa. I stakingen den sommer skulde jeg begynde at lære mig til at stakke. Det var havre som vi begyndte med. Jeg prøvede at gjøre det sliig som Ole befalede, nemlig at lægge ud baandene fra bunden af stakken. Den blev større og større i omfang, og tilfidsst saa maatte vi til at drage den ind. Naar vi hadde den færdig saa var det 18 gode læs i den.

Oles kone var særdeles snil med os. Hun var som en mor og det var intet for godt i huset til at spares for os, og vi fik det. — Kan hende i smug iblandt men det nyttede ikke at

negte. Hun var adskillig i lighed med sin moder i godgjørenhed. Hun synttes altid at vi maatte arbejde for haardt, men derfor turde hun intet gjøre. Det er med taknemmeligt hjerte at jeg nu erindrer baade Ole og Thonette. Han er nu død, men Thonette lever. Jeg har talt med hende siden, og hun blir saa glad naar jeg kommer, som om en søn kom hjem.

Vinteren 1887—1888 var jeg igjen hos Zver Lee og Erick Bortnes. Det var meningen at vi skulde hjælpes med arbeidet og betale hver vor del af maden som gik til. Zver Bortnes var igjen med os der. Vi hadde det meget roligt. Laante bøger ud fra biblioteket i Portland og sad og læste næsten hele vinteren. Jeg lasse igjennem en mængde bøger, deriblandt en verdenshistorie i to store bind, en kriminalhistorie i to store bind, og en mængde af mindre bøger. Vi hadde det rigtigt kjøseligt. Det bedste som jeg har havt det nogen vinter siden jeg blev født. Endel af vinteren var vi hos Kjensrud-karerne og fløvede ved. Det var da forfærdeligt koldt og vi arbeidede som karer. Det var halvtør alm vi fløvede. Vi fik 60 cents for corden og tjente god dagløn. Vi jagede op kubberne først og satte dem paa ende i sneen. Dette hadde tilfølgge at de frøs i den ende som stod ned og de blev som is. Naar vi saa begyndte at fløve dem saa røg de istykker som om det hadde været henfløvet eg.

Men det var ryfelig som vi aad. Jeg ved engang hos Erick Kjensrud, at vi vist spiste op et helt brød hver. Endda kunde jeg spise mere men af skam saa sluttede jeg. Naar jeg om vaaren skulde til at betale min del af maden til Zver Lee og Erick Bortnes saa fik jeg dem ikke til at tage imod noget, og for det var jeg paa dem. Jeg synttes det rent var skammelig at jeg skulde ligge der sliig foruden at erstatte noget derfor, og skam var det ogsaa. Lige indtil denne dag saa har jeg ikke faat betale dem noget, og nu er gjælden meget større, fordi

at jærlig Zver Lie har gjort os mange værdifulde tjenester siden. Zver Lie var en meget begavet og snil mand. Han var fuldkommenheden selv i alt det som han foretog sig. Det var dog længe før han fik det saa han blev formuende, da han var saa rent for snil og velgjørende imod alle. Nu staar han sig godt og det er en af de saa som det er opvækkende at træffe.

Han var ude en hel Nat i en jneistorm netop fordi at han under et andet paaskud fulgte mig til Thompson, Dakota, for at spare mig for at gaa. Han var nær ved at miste livet den gang, fortalte han.

Vaaren 1888 kom jeg først til en mand ved Portland. Han vilde prøve at leie mig for hele sommeren og talte ofte paa at han ikke havde stort at gjøre, og derfor vilde ha mig billigst. Det var megen kreaturstel der og alt maatte hyrefarverne gjøre, saa det tog langt paa natten iblandt for at bli færdig. Jeg ansaa det for at det vilde bli mere end nok at gjøre og sølle mig ikke jærlig tiltrukket af ham, og saa fortalte jeg ham at jeg vilde helst være paa en plads hvor de havde nok af arbeide og gav god betaling. Saa en dag reiste jeg ifra dem.

Jeg gif til en storfarmer og irlænder, som hedte Murphy, og fik horet mig ud gennem vaaraannen. Jeg skulde ha \$18 maaneden. Det var vel en 15 karer af os der ialt. Til hester fik jeg sfracpet paa gaarden. En var liden og havde mistet haaret, fordi den hadde staaet paa enslags talle igjennem vinteren. En var gammel og tandløs og middels stor. En var meget stor men saa frygtelig mager. Det var et rart 3-hestes team og jeg og min „rig“ var til stor moro for de andre. De fleste der var irlændere og jeg forstod intet engelsk. Naar en af dem spurgte hvad mit navn var saa blev det megen latter over at han udtalte det Bullrud. Slikt saarede mig, men jeg lod mig sjelden merke dermed.

En stor jvenske ved navn Anderson vilde være godfar i flokken og tildels prøvede at alle sig ind paa mig. Jeg hadde ikke nogen svagheder i den retning og lod ham vaje. Men det var en liden sjømand med os, som var min gode kamerat, og han sagde en dag at jeg godt kunde svare Anderson; han skulde klare ham fint. Anderson skulde engang hindre sjømanden i at saa hvede op i sin saamaskine og sjømanden lagde ham i bakken saa jorden søg. Dette gjorde han tre gange i træk, thi Anderson røg paa ham igjen. Men da blev det slut. Siden var sjømanden som forandret. Han var bare liv og gjorde alle slags ubegribelige kæmpestreger. Anderson tog sig saa nær af nederlaget at han sluttede.

Med mine usle heste gjorde jeg det samme antal mil om dagen som de andre. At jeg kunde gjøre for at spare dem blev gjort. Jeg stjal havre og gav dem og ofrede megen tid paa at sfracpe og pudse dem op. Den inauue hest blev den peneste paa pladsen, thi haaret vokste ud. Den tandløse hest stod sig bra fordi den fik nok havre, og den magre hesten blev fed. Naar jeg sluttede saa var mine heste de eneste som hadde kommet sig i vaaraannen. En ting bekymrede mig meget der, og det var at gutterne fortalte mig at Murphy hadde jagt han ikke vilde betale mig \$18 om maaneden som lovet. Jeg var for ræd til at snakke til ham derom. Naar vaaraannen var tilende og jeg fik min betaling fik jeg efter \$22 maaneden og glad derover var jeg naturligvis.

Literatur.

Dlaus Islandsmoen: Søre Murdal og Etnedalen.
Noko tilfang til ei bygdesoga um Valdres.
(Olaf Norli's forlag.)

Et meget interessjant, alsidigt og værdifuldt verk er det, herr skolebestyrer Islandsmoen her offentliggjør. Som han

selv oplyser i „fyreordi,“ har det tat mange aar at granse, samle og bearbeide alt dette, noget enhver vil kunne forstaa ved at blade igjennem boken. Det er mundtlige beretninger fra folk i bygden, bidrag fra mange av „Sambands“ kjendinger; men det meste er fra gamle embedsbøger, fra dokumenter i riksarkivet, o. s. v.

Boken begynder med en historisk oversigt over dalen; fortæller mange gamle sagn, gir flere interessante oplysninger om sæder og skikke, om folk og levevis nedigjennem tiderne. Den har avsnit om kirker og skolevæsenet, om prestes, klokkere, embedsfolk og bestillingsmænd. Den har endog endel gamle diplombreve fra det 14de og 15de aarhundrede; der er skiftebrev, skattemandtal, skattelister, „nokso fraa krigsjoga,“ skisser om foregangsmand og typer, fortællinger, minder, o. s. v. Mange av de større gaarder og slægter kommer ind for særskilt omtale. Tilslut et par gamle viser og en brudeklaat. No bidragsytere kan nævnes: Ole Jørgens, N. Lønnum, N. Tønhus, S. Erickson, D. Tollehaugen, past. Kirkeberg og kirkesangerne Klevgaard og Thorsrud.

Boken blir sandsynligvis at saa kjøbt i Free Church Book Concern, Minneapolis. J. D. G.

Mindegaven.

Derjom nogen af Sambands læsere endnu ikke har givet noget til Mindegaven, saa er det nu paa høi tid at han gjør det. Enhver bør være med. Det er en anledning som burde gripes nu, saa at man siden kan ha den hygge at man var med blandt dem som søgte at gi et tydeligt bevis for sit sindelag mod slægtens ærværdige, gamle mor.

Syttende Mai!

Glem ikke at ordne det saa at du kommer til Hundredaarsfesten i St. Paul — Minneapolis. Stævnedag for bygdelagene og andre foreninger kommer paa lørdagen den 16de, den første af festdagene, da alle lagene møder i sine særskildte lokaler paa Fairgrunden. Søndag den syttende fejres først med festgudstjeneste i kirkerne. Dernæst fortsætter festen eftermiddag under ledelse af St. Paul og Minneapolis Komiteer og en vældig koncert om aftenen. Mandag den 18de kommer saa den borgerlige feiring, med deltagelse af repræsentanter fra Norge, Amerika, flere af staterne, og andre fremragende mænd. Der blir musikk og andre interessante tiltrækninger.

Saa er det samlingen af billeder og andre interessante gjenstande, som under festen skal udstilles i en af bygningerne paa Fairgrunden. Send dit eget fotografi, samt billeder af pionerer, deres hjem, dit eget hjem og hvad du kan bidrage til til at gjøre samlingen jeværdig.

Altjaa de tre vigtigste ting er at du selv kommer, at du sender noget til samlingen og at du hjælper til at saa dine venner til at komme og gjøre festen til en begivenhed, som vort folk kan saa gavn og glæde af.

Til Alle Valdriser.

Det 16de nationale Valdrisstevne afholdes paa State Fairgrunden mellem St. Paul og Minneapolis lørdag den 16de mai næstkommende, og begynder klokken 10 formiddag med forretningsmøde af Valdris Samband. Dagsordenen blir den ved aarsmøderne vanlige med indberetninger, valg og forøvrigt hvad mødet ellers bestemmer. Saa et fortvarigt

program med taler og anden underholdning, og dertil samkvem og samtale med gamle og nye venner.

Alle ved, at hundredeaarsdagen for Norges forfatning skal iaar fejres med en tredages national folkefest, og den første festdag, lørdagen den 16de, er „Stevnedag“ da de forskjellige bygdelag holder stævner samtidig paa Fairgrunden, hvert i sit særskildte lokale derude. I denne generaloplysning er det selvagt, at alle lag vil bestræbe sig for at deres egne stævner skal bli saadanne, at de har ære af dem, at de søger at saa sine folk samlet i de størst mulige tal.

Vi Valdrijer bør da ikke staa tilbage for de andre. Vi er pionererne i bygdelagsbevægelsen og har hævdet vor stilling som foregangsmænd i den. Lad os nu saa til det mest store artede stevne det kan være os muligt at samle. Det gaar an bare vi alle tager fat, alle virker for det, alle taler om det og gjør stevnet og hele festen bekjendt. Kom selv og bring med dig dine venner og dine bekjendte. Og denne opfordring gjælder ikke bare dem som er medlemmer af Valdriis Samband. Det som det nu kommer an paa er blot at du er Valdriis og er villig til at regnes blandt dem, erkjende dig som ætling eller sambygding. Attjaa mød op ved Valdriis hovedkvarter paa Fairgrunden klokken ti eller før, den 16de mai.

Saa er det udstillingen af billeder og andre gjenstande af historisk eller anden interesse. Vi kan, som de andre lag, saa vore jager udstillet i en egen gruppe. Derfor bør vi gjøre alt vi kan for at saa den righoldig og stor. Lad os saa eders billeder (fotografier) og fotografier af eders familier, eders venner, eders hjem. Grad om vi fik et komplet billedgalleri af Amerikanske Valdrijer! Det vilde gaa som en, to, tre, i springmarsch, hvis du bare sendte ind dit eget billede. Saa er det gamle tæpper, gamle ihddede „finger-votta“, „brøst-duka“, alle slags jager som viser hvad vore fædre hadde og gjorde. Send

dem ind tillaans, derjom du ikke vil ffile dig ved dem. Vi skal ta godt vare paa dem. De blir udstillet i glasfabe, glasfasjer, og anderledes sikret, i en af Fairgrundens bedste bygninger. Vent nu ikke til du ved hvad andre vil gjøre. Paa den maade blir det intet gjort. Saja, vi ventet ikke til de andre bygdefolk dannede „lag“, vi gif iveri med det og saa blev vi først i bevægelsen. Lad os nu ogsaa just gaa iveri med denne samling — saa har vi den. Vi er ikke bange for følgerne, da.

Paa Styrets vegne,

N. A. Beblen, Formand.

Liste over nordmænd blandt Wisconsin tropper i borgerkrigen.

A. L. Lien.

IV.

15 Regiment Wis. Vol. Inf.

Officers:

- Colonel, Hans C Heg, Waterford, 30sep61, saaret Chickamauga 19sep63, døde dagen efter.
- Lieut. Col. Ole C Johnson (Stupness) Stoughton capt Co B 12 nov62 liuet col 26feb63 fange ved Chickamauga 19sep63, Col. 21feb.65 udm udtj 10feb65
- Majors Charles M Reese, dansk, Madison 1dec61 afsk 8juni62 George Wilson, Madison 12nov61 2 lieut Co B forfrem capt Co H 14mai62 saaret forfrem major 11mars63 saaret Chickamauga udm udtj 6jan65 comm. lieut col. 25feb67 fra 21feb65
- Adjutant Hans Borchsennan, dansk, Baldwin 7dec61 afsk 28sep62 Henry Hanff, Stoughton 1st lieut Co. I 14dec61 forfrem adjutant 1okt61 capt Co E 8mai63 faldt Chickamauga Ga 19sep63
- Lewis G Nelson, Oconomowoc 30okt61 1st lieut Co Q forfrem adj 27mai63 og til capt Co D 31aug64 udm 13feb65
- Otto A Risum, Spring Valley 16okt61 vet sergt forfrem sargt major 1jan64 og adjutant 24sep64 udm 10feb65
- Quartermaster Ole Heg, Waterford 28okt61 afsk 6juni62
- Surgeon Stephen O Hemre, Lawrence, Kans 11nov61 afsk 13 nov63
- A F S Linsfelt (svensk kone norsk) Sheboygan 27nov63 2feb64 1st asst surgeon Soren J Hanson, Utica 11nov61 afsk 20okt62

Captains Co A Henry Seegle, Chicago 27sep61 1st sargt forfrem
1st lieut 16dec62 at regne fra 8jan62 paa detached service
with Gen. Davis headquarters som provost marshall capt
1sep62 ikke mønstret udm med Co A 12dec64*

1st Lieutenant N I Gilbert forfrem 1st lieut 1sep64 dateret 22
juli64 ikke mønstret udm 20dec64 udtj

Captains Andrew Torkelson, Chicago 11nov61 tog afsk 19okt62
John M Johnsen, Madison 9dec61 fra 2 lieut Co E capt 20okt62
faldt ved Chickamauga 19sep63

1st Lieut Emanuel Engelstad, Chicago 15nov61 afsk 19okt62
2nd Lieut Oliver Thompson, Chicago 15nov61 faldt Chickamauga
20sep63

Gahr Amundson, Madison 29okt61 saaret Stone River forfl V
R C 1sep63

Fredrick Aargaard, Chicago 9okt61 corp sargt 2 lieut fra 20sep63
Chaplains Claus L Clauson, St. Ansgar, Ia. 11dec61 afsk 26nov62
John H Johnson, Penrose 19okt64
Sargent Majors Torkild A Rosing 11dec61 sargt major 1juli62
1st lieut 3sep62 capt Co E 7april64 udm udtj 20dec64
Martin A Erickson, Sparta 22okt61 1st sargt sargt major 1jan63
forfrem 2 lieut Co H 27mai63 fange Chickamauga Ga udm
20april65

Nils Johnson, Oconomowoc 25okt61 corp sargt saaret ved
Chickamauga forfrem sargt major 15okt64

Q M Sargt Ole R Dahl, Blooming Prairie 29okt61 Q M sargt fra
Co H 1juli62 forfrem 1st lieut Co B 30jan63 fange 1mars64
udm 12mars65

Commissary sargt James Larson, Perry 25jan62 forfrem 2 lieut
Co C 9juli62 1st lieut 19okt64 ikkt mønstret udm 31dec64
John Gysler, Chicago 25okt61 fra Co A sargt forfrem 1sep62 udm
20dec64

Hospital Steward Anthon O Oyen, Chicago 8okt61 hosp steward
18nov61 fange Chickamauga udm 25mai65

* Hr. Lien oplyser i en anmerkning, at i dette regiment fin-
des mange commissioned officers som blev forfremmet, men
ikke mønstret. Aarsagen til dette var, delvis, at de hver dag,
lige indtil de havde udtjent, stadig var paa farten med Gen.
Sherman, at det er en krigers maal at underkue fienden, førend
personlige hensyn tages i betragtning.

Ole P Olson, Coon Prairie 23sep61 sargt 1st sargt 2 lieut 1nov62
afsk 22juni63

Princ. Musician Jorgen Isaacson Mt. Morris 1mai62 fra Co. B
til B 1aug62

Carl C Evenson, Madison 1dec62 fra Co B til H 1dec64

Jacob Abrahamson, Chicago 20feb62 til Co H 20dec64 til Co I
13 inf udm

John T Anderson, Boone Co Ill 17okt61 corp udm 20dec64

Lars B Anderson, Chicago 9dec61 saaret Stone River udm 20
dec64

Ole Anderson, Boon Co Ill 3jan62 fange Stone River forfl til V
R C 1aug63 afsked 16sep63 *

Nels Arneson, Chicago 31okt61 udm 20dec64 udtj

Ole Back, Chicago 11okt61 corp sargt saaret ved Stone River
d 16jan63

Fredrick Fleischer, Chicago 26okt61 corp afsk syg 20aug63

George A Boge, Chicago 25nov61 musician udm 20dec64

Ole C Braustad ? 20aug62 fange Chickamauga udm 26jan65

George O Braustad, Chicago 26okt61 sargt saaret og fange ved
Chickamauga d i Andersonville Ga 6aug64

Peter Brekkan, Chicago 8okt61 udm 20dec64

Fredrick Brown, Chicago 9okt61 afsk 23juni62 syg

Lars P Christenson, Chicago 11okt61 udm 20dec64

Tobias Christenson, La Crosse 16feb62 fange Chickamauga d i
Andersonville Ga af sygdom 18okt64

Charles A Dahl, Chicago 18okt61 udm 20dec64

Edward Edson, Boon, Ill. 16okt61 d Chattanooga, Tenn 4feb64

Henry Ellingson, Boon, Ill. 16okt61 saaret Stone River d Nash-
ville 21feb63

Andrew Ellingson Madison 27okt61 udm 20dec64

Fredrick Fleischer, Chicago 26okt61 corp afsk syg 20aug 3

Peter H Funkly, Jefferson 7nov61 afsk syg 30juni63

George Georgeson, Boon, Ill. 16okt61 corp sargt d Chattanooga
5okt62

John Gysler, Chicago see commissary sargt udm med Co A 20
okt64

John Haldorson, Chicago 16okt61 afsk syg 20dec62

Martin Halvorson, Chicago 16okt61 afsk 20juni63 syg

Oliver Halvorson, Madison 30okt61 d Corint Miss 16sep62

Ole K Hanson, Boon 15okt61 sargt fange New Hope Church
udm 27mai64

Hans C Hanson, La Crosse 16okt61 vet forfl til I 13 Inf udm
3juli65

Peter Hanson — 16dec61 udm 20dec64

Hans J Henderson, Houston, Minn. 9jan62 udm 20dec64

Edward Holberg, Chicago 18okt61 udm 20dec64
 Edward Howland, Chicago 11nov61 udm 20dec64
 Hans Ingebritson, Chicago 11okt61 corp saaret Stone River forfl
 V R C udm 1sep63
 Tobias Ingebretson, Bad Ax 3jan62 afsk syg i okt62
 Andrew O Jenson, Chicago 25okt61 forfl til U S Navy 5mai64
 Andrew Johnson, Boon 10okt61 sargt udm 20dec64
 Christian Johnson, Chicago 24okt61 fange 21sep63 ved Chickam
 auga udm 20dec64 d i Dwight N D 1911 farmer og merchant
 John Johnson, Boon 22okt61 saaret fange Chickamauga d ved
 Chattanooga 17dec63
 Austin Johnson, La Crosse 16dec61 d Iuka Miss 25aug62
 Edward Johnson, Boon 3jan62 d Nashville, Tenn 2dec62
 Christian Johnson Winnesheik Co., Ia. 8jan62 d Nashville, Tenn.
 2feb62
 Ole Johnson, Winnesheik Co., Ia. 8jan62 d Nashville, Tenn. 13
 nav62
 Knut Johnson, Winnesheik Co., Ia. 8jan61 corp d Louisville Ky
 9nov62
 Lars Johanneson, Chicago 30sep61 corp udm 20dec64
 Christian Johanneson, Houston, Minn. 16feb62 forfl til H 20dec
 64 udm 13mars65
 Halvor Jorgenson, Chicago 26okt61 saaret Stone River afsk 7
 april63 saar
 Martin Jorgenson, Chicago 28okt61 saaret Stone River forfl til
 V R C 15feb64 udm 20dec64 udtj
 Ole Knudson, Winnesheik Co Ia 8jan62 fange Stone River afsk
 syg 17nov63
 Lars Kydland, Chicago 28okt61 afsk syg 27juni63
 Andrew Larson, Chicago 30sep61 forfl til U S Navy 5mai64
 Ole Larson, Winnesheik Co Ia 8jan62 saaret Stone River d
 Nashville 26mars63
 Elias Lodgaard, Chicago 9dec61 fange New Hope Church d i
 Andersonville
 Ole J Lorentzen, Chicago 9dec61 afsk syg 15dec62
 Herman Lundgreen, Winneshiek Co Ia 30sep61 fra D afsk 30
 juni64
 John M Lindgren, Chicago 25nov61 saaret New Hope Church
 27mai64 sidste rapport ligger syg af saar
 Andrew Luraas, Chicago 17okt61 d Mound City, Ill. 10april62
 Anton Monson, Chicago 25nov61 saar Stone River forfl V R C
 6okt64
 Jonas Norem, Chicago 9okt61 fange 24dec62 udm 20dec64

Peter Norman, Chicago 8okt61 d Rolling Green Gy 22nov62
 Olaf Olson, Chicago 8okt61 forfl til U S Navy 5mai64
 Amund Olson, Bad Ax 14nov61 udm udtj 20dec64
 Nels P Olson, Bad Ax 16nov61 udm udtj 20dec64
 Michael Olson, Bad Ax 16dec61 d Chicago, Ill. 28juli62
 Amund Olson, Jefferson. 28jan62 d Nashville 27juli63
 Knut Olson, Pleasant Spring 16jan64 saaret Resuka forfl til Co
 I 13 Inf syg fraværende ved udm
 Ellef Pederson, Chicago 11okt61 afsk syg 28juli63
 Knud Pederson, Chicago 9okt61 saaret Stone River d af saar
 13april63 Nashville
 Osmund Peterson, Chicago 26okt61 corp sargt saaret Stone River
 fange ved Chickamauga afsk saar 28juli64
 Thomas Sampson, Boon, Ill. 16okt61 d Island 10 23mai62
 Samuel Sampson, Boon, Ill. 16okt61 d Island 10 30mai62
 Gabriel J Somme, Chicago 5okt61 corp fange Stone River udm
 6dec64
 Arnoldus Schlammbush, Chicago sargt fange Stone River over-
 ført til flaaden i mai 64 død i Sheridan, Ill. 1966
 Gabriel E Somme, Chicago 24dec61 saaret St. River fange New
 Hope Church i fangenskab ved udm 20dec64
 Henry Sporland, Chicago 11okt61 forfl til V R C 15aug64
 Oliver Stall, Boon, Ill. 17okt61 udm 20dec64
 Andreas Swenson, Chicago 27sep61 saaret afsk syg 10feb63
 Jacob Syverson, Madison 26dec61 faldt New Hope Church 27
 mai64
 Isaac Syvertson, La Crosse 3jan62 udm udtj 20dec64
 Ole Syvertson, La Crosse 10jan62 afsk syg 5mai63
 Henry Syvertson, Chicago 20feb62 sargt forfl til V R C 27aug63
 udm 28feb65
 Ditlif Tharaldson, Janesville 30dec63 forfl til I 13 Inf udm 30
 juni65
 Lewis Thompson, Boon, Ill. 16okt61 d Island no. 10 7mai62
 Jonas Thompson, Chicago 11nov61 saar Stone River afsk 19feb64
 Ole G Thompson, Chicago 28dec61 1 sargt 2 lieut Co B 14mai62
 1 lieut 1nov62 afsk 30jan63
 Thomas Thompson, Chicago 28dec61 corp sargt forfl til U S Navy
 5mai64
 Co. B—Joseph Mathisen (dansk), Madison 12nov61 1st lieut for-
 frem capt i nov62 udm udtj 1dec64
 Ole G Thompson, Chicago fra Co A forfrem 1nov62 1st lieut afsk
 30jan63

Ole R Dahl, Blooming Prairie 1st lieut 26jan63 fange 1mars64 udm 12mars65
 Halvor Anderson, Cambridge 10okt61 d Island no. 10 Tenn 25 mai62
 Syvert A Anderson, Madison 22okt61 saaret fange ved Stone River afsk 16sep63
 Ole Anderson 1st Stoughton 22okt61 afsk 16dec62
 Ole Anderson, 2nd Door Greek 11dec61 fange Chickamauga d 25april64 fange i Danville Va
 Ole Anderson, 3rd Dunkirk 28dec63 forfl til H 28dec63
 Andrew C Anderson, Madison 5mars62 afsk 18aug64
 Nils Anderson, Berlin 8nov61 forfl til 8 Bat Light Art 29juli63 frav ved udm
 Andrew E Anderson, Deerfield 15mars64 forfl til K 13 Inf udm 2nov65
 Kittel Amundson, Winchester 28okt61 afsk syg 6okt62
 Erick Asbjornson, La Crosse 23dec63 forfl til I 13 udm 14nov65
 Andrew Asperheim, Windsor 22dec61 faldt 14mai64
 Erick M Rasness, Koshkonong 3dec61 corp saaret Stone River og fange udm udtj 2dec64
 Knut Bragen, Vermont 21okt61 fra Co C afsk 1april62
 Ole O Burke, La Crosse 23sep61 fange Chickamauga d i Andersonville 11juni65
 Anders J Burke, Koshkonong 8feb62 til V R C 4okt63 udm 8feb65
 Carl L Colbjornson, Madison 14sep61 sargt afsk 23mars63
 Anders Christopherson, La Crosse 26aug62 til 24 Wis 13feb65?
 Christian O Dahl McFarlan 4dec61 d 2aug63
 Anders Ellefson, Mt. Morris 25nov61 fange Chickamauga d Andersonville 26april63
 Anders Erickson, Door Creek 11dec61 udm 2dec64
 Knut Erickson, Neshonoc 5jan64 saaret New Hope Church forfl til Co I 13 Inf udm 24nov65
 Lars Erickson, Buffalo City 17feb64 til Co K 13 Inf udm 24nov65
 Christopher Erickson, Black Earth 30okt61 d Andersonville Prison 19aug64
 Hans Fostad, Stoughton 26okt61 fange New Hope Church udm 13feb65
 John H Fostad, Stoughton 26okt61 d Nashville 22nov62
 Peter Frogness, Pleasant Springs 5nov61 afsk syg 19dec62
 John Gilbertson, Gale 21jan64 saaret New Hope Church forfl til Co I 13 Inf syg ved udm
 Lars Halvorson, Stoughton 23sep61 d Island no. 10 25mai62
 Halvor Halvorson, Winchester 6jan62 d Cincinnati 1juli62

Lars Hambal, Merton 28sep61 sargt afsk syg 21dec62
 Lars Hanson, Stoughton 15nov61 fange Chickamauga d Andersonville 3sep64
 Christian Hanson, Stoughton 25nov61 corp udm 2dec64
 Christian Hanson, Manitowoc 25nov61 afsk syg 11okt62
 Soren L H Hauge, Sterling 14dec61 wagoner udm 2dec64
 Ludwig L H Hauge, Sterling 25jan62 udm 2dec64
 Hans Hendrickson, Madison 8nov61 udm 2dec64
 Christopher Hoff, Christiania 10nov61 udm 2dec64
 Jorgen Isaacson, Mt. Moris 25nov61 Musician see officers fange jan64 d Richmond Va 20mars64
 Jacob Jacobson, Milwaukee 20aug62 saar Chickamauga forfl til H 1dec64?
 Engel Johnson, Leeds 24sep61 forfl til H 1dec64 udm 2dec64
 John H Johnson, Cambridge 7nov61 d Island no. 10 3juli62
 John Johnson, Doorcreek 11dec61 saaret Chickamauga d af saar 19sep63
 Osten Knutson, Winchester 19nov61 saaret Chickamauga faldt New Hope Church 27mai64
 Ole Knutson, La Crosse 5jan64 faldt New Hope Church 27mai64
 Hans Lageson, Alameda Co Ia 18jan62 saaret og fanget ved Chickamauga udm 2dec64
 John Larkee, Neenah 21okt61 1st sargt afsk syg 14nov62
 Edwin Larson, Madison 8sep61 afsk syg 8april 63
 Peter O Larson, Coon Prairie 23sep61 corp sargt fange Stone River afsk for saar 4april63
 Jens C Larson, Columbus 10okt61 corp d Nashville 22nov62
 Enoch Larson, Deerfield 22okt61 saar New Hope Church d af saar 22juni64
 Stark Larson, Pleasant Springs 26okt61 afsk syg 11mai63
 Mads Larson, Stoughton 13nov61 fange Chickamauga d Andersonville 1sep64
 Ragnald Lasseson, Christiania 22okt61 d Murfreesborough Tenn 6april63
 Sophus Listo, Madison 1sep62 afsk syg 23feb63
 Bernt Madson, Cambridge 1okt61 sargt fange Chickamauga udm 27jan65
 Torgrim Mikkelson, Muggedalen, Vermont 17okt61 corp faldt Stone River 3dec62
 Ole Mikkelson Muggedalen, Vermont 8nov61 d i Miss 10aug62
 Andrew Milson, Vermont 17okt61 d Winchester Tenn 4aug63
 Knut J Mjelde, Madison 7sep61 corp afsk syg 3nov62
 Jens O Moe, Columbus 19feb62 d Island no. 10 Tenn 19mai62

Iver Monson, Christiania 11jan62 udm udtj 2dec64
 Torger Monson, La Crosse 25feb64 forfl til Co I 13 Inf 24nov65
 Ole Nelson, Koshkonong 8okt61 afsk syg 27juli63
 Lewis Nelson, Cambridge 28okt61 saaret og fange ved Stone River Tenn faldt ved Bald Knot Ga 28juli64
 Albert Nelson, Pleasant Springs 12okt61 sargt saaret og fange ved Stone River udm udtj 2dec64
 Andrew Nelson, Stoughton 17okt61 d Winchester Tenn 4aug63
 Rasmus Nelson, Holland 28okt61 til V R C 9a9pril64
 Christian Nelson, Holland 28sep61 afsk syg 22okt62
 Ole A Norby, Cambridge 10okt61 sargt afsk syg 29okt62
 Nils Olaus Winchester 6jan62 fange Chickamauga udm 18juni65
 Gunder Oison, Stoughton 20sep61 faldt Chickamauga 19sep63
 Tideman Olson, Vermont 15okt61 afsk 7aug62 saaret ved vaade-skud Birds Pt Mo
 Peter Olson, Christiania 10okt61 afsk 25sep63
 Ole M Olson, Vermont 15okt61 fange i jan64 d Andersonville 11juli64
 Ellen Olson, Brager 17okt61 udm 2dec64
 Michael Olson, Stoughton 22okt61 fange New Hope Church d Andersonville 9nov64
 Thomas Olson, Stoughton 18okt61 udm 2dec64 d 1901
 Lar sOlson, Stoughton 18okt61 saaret Stone River d Murfreesboro Tenn 16jan63
 Soren Olson, Wellers Creek 12dec61 til V R C 11sep63
 Christian Olson, Winchester 2juni62 forfl til H udm 8feb65
 John S Opdahl, Leeds 14sep61 fange Chickamauga d Andersonville 22juni64
 Peter Peterson, Primrose 16okt61 saaret New Hope Church udm udtj 2dec64
 Herman Peterson, Sp. Praririe 31okt61 d Chattanooga 13juni64
 Harder Rosing, Christiania 13nov61 til V R C 11sep63
 Ole N Skjelde, Cambridge 24okt61 d Island no. 10 14mai62
 John S Skjeldstad, Perry 3okt61 saaret Chickamauga udm 2dec63
 Brown Syvertson, Deerfield 22okt61 corp saaret New Hope Church d af saar i Chattanooga Tenn 6juli64
 Anfin Syvertson, Windsor 11nov61 saaret og fange ved Stone River udm udtj 2dec64
 Carl Syvertson, Cambridge 2nov61 til V R C 6okt63
 Syvert Syvertson, La Crosse 5jan64 saaret ved New Hope Church forfl til Co I 13 Inf udm 24nov65
 Herman Thoreson, Pleasant Springs 28okt61 fange Stone River udm 2dec64

Anders J Urness Vermont 28okt61 corp sargt saaret Chickamauga udtj 2dec64 d 1905
 Peter Urness, Vermont 21jan62 d Bowling Green Ky 19okt62
 Ole J Urness, Vermont 5jan64 corp forfl til Col 13 Inf udm 30 juni65 d 1902
 Jorgen C Velle, Milwaukee 30dec61 detached til 8 Wis Bat 29 juli63
 Peter Walin, Fox Lake (svensk) 15nov61 corp til V R C i nov63 udm 22nov64
 Syvert Wilkinson, Buffalo City 17feb64 forfl til I 13 Inf 1dec64 udm 24nov64
 Co C—Fredrick R Berg, Milwaukee 19nov61 captain afsk 12juni62
 Hans Hanson, Norway 19nov61 1st lieut saaret fange ved Chickamauga d i fangenskab i Atlanta Ga 13okt63
 James Larson, Perry forfrem fra Com sargt 2 lieut 1st lieut 19 okt64 udm 3dec64
 Peter Anderson, Sen Raymond 20okt61 saar Chickamauga udm 31dec64
 Peter Anderson jr, Norway 5nov61 udm udtj 31dec64
 Martin Anderson, Norway 5nov61 corp til V R C 31dec63 udm 31dec64
 Arne Arneson, Milwaukee 19okt61 d Madison Wis 10feb62
 Ole Bergeson, Norway 18nov61 saaret Stone River afsk syg 13 jan64
 Knut Brownson, Norway 25feb62 udm udtj 21dec64
 Edward Burke, 1st Waterford 1nov61 afsk syg 21mai62
 Edward Burke 2nd Waterford 20aug62 afsk 19dec62
 Enoch Christopherson 18okt61 udm 31dec64
 Daniel Danielson, Muskego 10dec61 d Racine Wis 15okt63
 Andrew Ellickson, Pleasant Springs 14mars62 fange Chickamauga forfl til Co I 13 Inf udm udtj 21mars65
 Albert Emmerson, Norway 11okt61 corp sargt udm i jan65
 Thomas Emmerson, Norway 31okt61 d Stevenson Ala 20okt63
 Erick Erickson, Norway 31okt61 afsk syg 7feb63
 Joseph Fjeld, Norway 5nov61 sargt afsk syg 25aug63
 Gustav A Fjeld, Norway 4dec63 forfl til H 1jan65 udm?
 Knut Finkelson, Norway 11nov61 faldt Stone River Tenn 31dec62
 Peter George Racine 21okt61 sargt afsk syg 5juli62
 Oscar Gibson, Waterford 9nov61 corp fange Chickam d Richmond 2feb64
 August Goodale, Vernon 1jan62 udm 31dec64
 Elias Halvorson, Norway 11nov61 udm 31dec64
 Christopher Hanson, Waterford 14okt61 udm 31dec64

Andrew Hanson, Raymond 5nov61 udm 31dec64
 Gunder E Hanson, Norway 5nov61 faldt Stone River 30dec62
 Knud Hanson Norway 2nov61 saaret Stone River afsk syg 5aug63
 Jacob B Holm, Raymond 15okt61 forgik Murme Bridgade Ariz
 Torbjorn Hanson, Madison 25feb62 saaret Stone River fange
 Chickamauga d i Richmond Va 27jan64
 Ole Hanson, Racine 29nov62 forfl til K 13 Inf udm 24nov65
 Tosten Hendrickson, Norway 10dec61 saaret Chickamauga udm
 9nov65
 Christian Heyer, East Randolph 9nov61 sargt 1st sargt fange
 Stoneriver saaret Chickamauga 2 lieut 3juli63 udm 31dec64
 Elling Iverson, Norway 10dec61 d Bowlinggreen Ky 19dec62
 Hans Jacobson, Norway 11nov61 sargt fange Stoneriver udm
 31dec64
 Salomon Jacobson, Norway 22dec61 udm 30jan65
 Rasmus Jenson, Racine 22nov62 saaret og fanget Chickamauga
 død af saar i Atlanta Ga 2feb64
 John Johnson, Norway 15okt61 fange Chickamauga d Anderson-
 ville prison
 Peter Johnson, Rochester 15okt61 fange Stoneriver og Charlston
 udm 10juni65
 Hendrick Johnson, Norway 31okt61 d Bowling Green Ky 25feb63
 Carl J Johnson, Norway 5nov61 afsk syg 19aug62
 Rasmus Johnson, Norway 5nov61 corp saaret Stoneriver afsk
 syg 15april64
 Niels Johnson, Norway 12nov61 corp sargt udm 31dec64 com-
 missioned 2nd lieut 25feb67 rank fra 19okt64
 Jacob Jordahl, Norway 10dec61 saaret Stoneriver udm 31dec64
 Martin Johnson, Waterford 29feb64 forfl til I 13 Inf udm 20
 nov65
 Peter Jorgenson, East Randahl 2dec61 saaret Stoneriver til V
 R C i dec63 udm 31dec64
 Knud Knudson, Norway 11okt61 fange Stoneriver og Chickam.
 frav ved udm
 Ole Larson, Oakland 21okt61 d Nashville Tenn 15dec62
 Loren C Larson, Norway 12dec63 forfl til Co I 13 Inf udm 24
 nov65
 Mathias Mathiason, Norway 11okt61 faldt Stoneriver 31dec
 Paul Mathiason, Norway 4nov61 fange Stoneriver og Chickam.
 udm 31dec64
 Andrew O Moe, Madison 21okt61 forfl til Co E afsk 10mai63
 Jacob Nelson, Norway 5mai61 død Island no. 10 Tenn 28juni62
 Nels Nelson, Raymond 9nov61 afsk syg 22aug62

Lars Nelson 15nov61 fange Stoneriver d Chattanooga Tenn 3
 dec63
 Hans Nelson, Raymond 21nov61 d luka Miss 5sept62
 Ole Olson Sr., Norway 9okt61 sargt afsk syg 14nov62
 Ole Olson Jr., Norway 5nov61 udm 31dec64
 Thore Olson, Milwaukee 8nov61 udm 31dec64
 Lorents Olson, Milwaukee 12nov61 saaret Stoneriver afsk 13
 mai63
 Fries J Osmundson, Norway 28nov61 afsk 23juni62
 Bernt C Osmundson, Norway 30aug62 saaret Stoneriver d af
 saar i Murfreesboro 9aug63
 Jens Overson, Norway 14okt61 corp saaret Chickamauga afsk
 9aug64
 Ole Peterson Sr., Norway 14okt61 udm 31dec64
 Ole Peterson Jr., Racine 14okt61 d Murfreesboro 19april63
 Christian Peterson, Raymond 4nov61 afsk 11okt63
 Lewis Rolfson, Norway 14dec61 udm 31dec64
 John Simonson, Norway 10nov61 saaret Chickamauga d sam-
 mesteds 30sep63
 Peter Soderberg, Waterford 31dec63 forfl til V R C 22nov64 udm
 26aug65
 Hans Sorenson, Whitewater 25okt61 saaret Chickamauga udm
 31dec64
 Peter Sorenson, Racine 29nov62 d Nashville Tenn 11nov63
 Peter E Stangeben, Norway 4nov61 saaret Chickamauga udm
 31dec64
 Erick O Stensby, Norway 31nov61 udm 31dec64
 Lars Stinson, Milwaukee 9okt61 d Louisville Ky 4nov62
 Ole Storband, Madison 29dec61 forfl til E i mai63 udm 20dec64
 Ole Svendson, Norway 6nov61 udm 31dec64
 Samuel Svendson, Norway 7nov61 d Chattanooga 28nov63
 Herman Berg 2dec61 fange Bardstown Ky overf V R C april63
 udm
 Martin Amundson 6nov61 corp til V R C syg udm 1dec63
Co. D—Albert Skofstad, Waterford 14jan61 1 lieut capt 20april62
 afsk 2mars64
 Lewis G Nelson, Oconomowoc 10dec61 1 sargt 1st lieut 20april
 62 adjutant 27mai65 capt 1aug64 udm 13feb65
 Nels G Tuft, Pinelake 10dec61 corp sargt 2 lieut 27mai63 1st
 lieut 25aug64 udm 13feb65
 Christian E Tanberg, Oconomowoc 14jan62 saaret og fanget
 Stoneriver 1st lieut 27mai63 saaret Chickamauga afsk 31okt63
 Rolleb Amundson, Pinelake 31okt61 fange Nolansville udm 13
 feb65

Anders Amundson, Boldstad, Springdale 22jan62 saaret ved Chickamauga forfl til V R C 10juli64 udm 25jan65

Martin Anderson, Butte Des Mocte 25nov61 corp d Bowling Green 4dec62

Daniel Anderson, Strong Prairie 27dec61 saaret Bald Knob udm 15feb65

Arne Arneson, Eldebakken, Springdale 15nov61 fange Stoneriver udm 15feb65

Ole M Bendikson, Columbus 27nov61 corp sargt saaret Chickam. udm 13feb65

John Bever, New Lisbon 28okt61 afsk syg 10april63

Christian Bjorneby, Strong Prairie 28nov61 d Madison 17feb62

Knut Bjorgulfson, Oconomowoc 17jan62 afsk syg 18dec62

Iver A Brandt, Oconomowoc corp sargt 1st sargt saaret Stoneriver 2nd lieut 31aug64 udm 13feb65

Andrew Clement, Waupun 5okt61 sargt 1 lieut Co K 10okt62

Andrew A Dahl, Lewiston 2dec61 corp sargt udm 13feb65

Andrew J Dutton, Waupun 14nov61 d Nashville Tenn 19april64

Martin Fjeldstad, Waupun 23okt61 sargt d Bowling Green Ky 18nov62

Ole Fredrickson, Stoughton 15dec61 forfl til H 13feb65 vet til K 24 Inf udm 24nov65

John Gulbrandson, New Lisbon 28okt61 saaret Chickamauga udm 13feb65

John Haldorson, Chicago se Co A

Martin Halvorson, New Lisbon 21okt61 vet fange Stoneriver saaret Resuca forfl til H 24 Inf 9mars65 udm 1mai65

Halvor Halvorson, New Lisbon 28okt61 faldt Chickamauga 19 sep63

John Halvorson, Oconomowoc 30okt61 afsk syg 22okt62

Halvor J Halvorson, Oconomowoc 30okt61 musician afsk 1feb63

Christian Halvorson, New Lisbon 4nov61 corp saaret Stoneriver og New Hope Church afsk 2nov64

Hans Halvorson, Neenah 5nov61 fange New Hope Church udm 25mars65

Havor O Halvorson, Kilburn City 30okt61 corp afsk 4mars63

Gutorm Halvorson, Moscow 30okt61 afsk syg 10mai62

John B Hoveland, Oconomowoc 11nov61 corp d St. Louis 17 mars62

John Hoyer, Strong Prairie 28okt61 corp saaret New Hope Church udm 13feb65

Christian Ingebretson, New Lisbon 2nov61 d Madison Wis 18 feb62

Isaac Isaacson, Pinelake 9dec61 forfl til V R C 15feb64

Hans L Jacobson, Pinelake 30okt61 d Pinelake Wis 3feb62

Jacot L Jacobson, Oconomowoc 25nov61 saaret New Hope Church udm 13feb65

Andrew L Jacobson, Oconomowoc 25nov61 d Chattanooga 5nov63

Ole Jacobson, New Lisbon 23dec61 corp fange Stoneriver og Chickamauga d Andersonville prison 15juni64

Lars Jenson, Oconomowoc 30okt61 udm 13feb65

Iver Joanson, Oconomowoc 30okt61 d Jackson Tenn 4okt62

Engbret Johnson, Oconomowoc 25okt61 d Nashville 2dec62

Nels Johnson, Oconomowoc 25okt61 corp sargt saaret Chickam. fortrem sargt major 15okt64 udm?

Peder Johnson, Oconomowoc 5feb64 saaret Bald Knob udm 25 mai65

Andrew M Johnson, Chicago 27dec61 afsk syg 14feb62

Svend Johnson, Chicago 25okt61 afsk 15juli62

Hans Kammen, Springdale 9jan62 udm 8juli62 syg

Frederick Kammen, Springdale 9jan62 udm syg 15juli62

Ole Kittelson, Chicago 12feb62 udm 13feb65

Knut Kittelson, Leland 25feb62 forfl til V R C 14okt63

Syvrt Larson, Neenah 5nov61 fange Stoneriver udm 13feb65

Halvor A Lee, Springdale 14jan62 corp afsk syg 1mars63 bor i Minneapolis?

Ole A Lee, Springdale 10feb62 faldt ved Stoneriver 31dec62

Herman Lundgreen, Winneshiek Co Ia 30sep61 se Co A

Andrew Mikkelson, Lewiston 25nov61 Wagoner udm 13feb65

Julius Monson, Oconomowoc 25nov 61 sargt afsk 29okt62

Anton Monson, Oconomowoc 4dec63 forfl fra D til I 13 Inf syg ved udm

Halvor Museus, Oconomowoc 8jan 62 udm 13feb65

Hans Museus, Oconomowoc 8jan62 afsk 7aug62

Jacob Nelson, Badax 16okt61 afsk 14feb63

Nels Nelson, Spring Prairie 23nov61 faldt Stoneriver Tenn 31 dec62

Knut Olson, Chicago 1okt61 d Chattanooga 1feb64

Nels Olson, Oconomowoc 25okt61 d Jackson Miss 22sep62

Nils S Olson, Pinelake 8dec61 afsk 15juli62

Ole Olson Hoiseth, Springdale 15dec61 d Jackson Miss 28sep62

Halvor Olson, Lurendahl, Springdale 14jan62 saaret ved Stoneriver og ved New Hope Church afsk 14okt64

Thomas Olson, Moscow 11feb62 udm 13feb65

Hans Pederson, New Lisbon 28okt61 d Columbus 23sep62

Peder Pederson, Oconomowoc 30okt61 d Nashville Tenn 8dec62

Elias Peterson, Portage City 27nov61 d Portage Wis 10juni62

Torger Peterson, Scandinavia 30okt61 fra Co I udm 13feb65
 Simon Peterson ? 28dec61 saaret New Hope Church udm 13feb65
 Erick Referson, Chicago 3dec61 afsk 14feb62
 Edwin C Shaw, Waupun 8nov61 sargt 1st sargt afsk 6okt62
 Lewis Solberg, Chicago 30sep61 forfl til V R C 1sep63
 Ole Sorenson, Waupun 23okt61 fange Lancaster d Danville Ky
 6okt62
 Jens Strom, Oconomowoc 8jan62 afsk syg 23okt62
 Thomas Thompson, Spring Prairie 11nov61 saaret Chickamauga
 udm 13feb65
 Nils M Tobiason, Oconomowoc 11nov61 corp fange Chickamauga
 død i fangenskab i Richmond Va 2feb64
 Lars Tallakson, Portage 28nov61 saaret Chickamauga d Chat-
 tanooga 4dec64
 Sven Torgerson, Oconomowoc 11nov61 fange Stoneriver udm
 13feb65
 John Warp, New Lisbon 28okt61 saaret og fange Stoneriver udm
 13feb65
 Thomas Hollan rapporteret rømt
 Christian Schow rømt
Co. E—John Ingmunson, Neshowoc 29dec61 capt faldt Stone-
 river 30dec62
 Henry Hanff, Stoughton 14dec61 1st lieut Co G adjutant capt
 5mai63 faldt ved Chickamauga 19sep63
 Torkel A Rosing, Wiota 11dec61 sargt major 1juli62 1st lieut
 3sep62 capt 7april64 udm 20dec64 lever i Bode Ia
 Iver William Tjentlan, Moscow 9dec61 1st lieut afsk 8sep62
 John N Brown, Christiania 17april61 Co K 3 Wis Inf 2 lieut 10
 dec62 saaret Stoneriver dec62 afsk 9april63
 Peter W Chantlan, Primrose 8dec61 1st sargt 2 lieut 9april63
 afsk 13nov63 død i Ft Dodge Ia i 1905
 Simon Amundson, Coon Prairie 23nov61 corp fange Dug Gap d
 fange i Richmond
 Iver Anderson, Preston 7nov61 saaret Stoneriver faldt New Hope
 Church 27mai64
 Peter Anderson, Preston 7nov61 d Washington D C 11sep64
 Andrew Anderson, Neshowoc 5jan64 til Co I 13 Inf syg ved udm
 Lawrence Arneson, Hamburg 13dec61 saaret Stoneriver saaret
 og fanget New Hope Church d af saar Atlanta Ga 22juni64
 William Bergerson, York 2nov61 d Nashville Tenn 9nov63
 Nicolai Bestrup, La Crosse 8dec61 corp til V R C 1sep63
 Halvor O Brenden, York 17dec61 udm 20dec64
 Andrew S Broken, La Crosse 24feb64 forfl til H 20dec64
 Ole Christopherson, Berry 8dec61 d Cincinnati O 6sep62

Even Christopherson, Ettrick 10feb64 sargt forfl til I 13 Inf d
 St Antonie Tex 15okt65
 Gudbrand Dahl, Moscow 31dec61 udm 20dec64
 Ole E Dahl, Springdale 4jan62 d Island no 10 Tenn 30april62
 Torger Erickson, Coon 25okt61 udm 20dec64
 Lewis Erickson, Portland 12nov61 afsk 9juni62
 Torbjorn Erickson, Moscow 28nov61 d Edgefield Jet Tenn 15
 nov62
 Peter Erickson, Viroqua 16dec61 musician fange Dug Gap d
 Richmond 1dec63
 Ole Erickson, Arendahl Minn 18dec61 d Nashville Tenn 14feb64
 Ole Erickson 1st, La Crosse 26feb64 faldt New Hope Church Ga
 27mai64
 Ole Erickson 2nd, Onalaska 26feb64 faldt New Hope Church Ga
 27mai64
 Helge Espelle, York 25nov61 afsk syg 6aug62
 Syver K Foss, St. Peter, Minn. 5okt61 afsk syg 15juli63
 Gunder Gunderson, Primrose 12nov61 sargt fange Stoneriver
 udm 20dec64
 Christian Gunhus, Primrose 13dec61 d Green Co Wis 4aug62
 Evin Hadley, Perry 18okt61 corp faldt New Hope Church 27mai64
 Lars T Halling, Spring Valley 12nov61 afsk 23juni63
 Ole Halvorson, La Crosse 11dec61 d Bowling Green Ky 24sep62
 Jens Hanson, Onalaska 23okt61 afsk syg 6aug62
 Neri Hanson, York 18okt61 udm udtj 20dec64
 Nils Hanson, Neshowoc 14nov61 saaret fange Chickamauga afsk
 30april64
 Hans Hanson, Moscow 25nov61 d Chattanooga Tenn 12dec63
 Anders Hansol, Freeborn Co., Minn. 27nov61 corp afsk syg 9
 mars63
 Austein Hanson, Neshowoc 29feb64 forfl til I 13 Inf udm 24nov65
 John Hutland, Freeman 4nov61 syg i Danville Ky afsk i St.
 Louis Mo
 John Hoff, Hamburg 26nov61 forfl til V R C 1sep64
 Peter Homlebek, Primrose 14dec61 d Bowling Green Ky 12okt62
 John N Hovrud, Perry 23nov61 udm 20dec64
 Ole K Hovrud, Perry 24dec61 afsk syg 16okt62
 Lars Ingebretson, Hamburg 1dec61 d Chickamauga 21dec63
 Halvor Jenson, York 1okt61 afsk syg Nashville Tenn 12jan63
 John Johnson, Onalaska 23okt61 d New Albany Ind 14juli61
 Guldbland Johnson, York 27okt61 d Cairo Ill 3okt62
 John M Johnson, Primrose 1nov61 udm 20dec64
 Andrew Johnson, Primrose 6nov61 corp saaret Stoneriver d
 Albany Ind 18mars63

Peter Johnson 1st Primrose 20dec61 saaret New Hope Church
udm 20dec64

Peter Johnson 2nd, Coon 5dec61 d Bowling Green 11jan63

Knut Johnson, Viroqua 16dec61 udm 20dec64

Lewis C Johnson, Buffalo City 22feb64 forfl til I 13 Inf udm
24nov65

John Jorgenson, Perry 18jan62 saaret Kenesaw Mt udm 20dec64

Simon Jorgenson, Etrick 10feb64 saaret Resuca forfl til I 13 Inf
syg ved udm

Edwin Julson, Perry 8nov61 corp d Chattanooga Tenn 2jan64

James Julson, Perry 8nov61 udm 20dec64

Amund Kelsevig, York 29nov61 fange Stoneriver saaret Chickam.
udm 20dec64

Ole Kjostelson, Coon 22nov61 sendt til S Bat Light Art 29juli63
frav ved udm

Henry Knudson, Moscow 2dec61 forfl til 4 U S cav 24nov62

Thore Knudson, Perry 7dec61 musician udm 20dec64

Ole Larson, Neshowoc 26feb64 d Nashville 10dec64

Jacob J Lee, Perry 20nov61 saaret Stoneriver forfl til V R C
28april64

Christopher H Lee, York 5dec61 saaret Stoneriver d Murfrees-
boro 17jan63

Ole Lenvig, Rushford, Minn. 18dec61 corp sargt faldt New Hope
Church 27mai64

Hans Lenvig, Rushford 18dec61 corp sargt faldt New Hope
Church 27mai64

Hans Lenvig, Rushford 18dec61 faldt Rocky face Ridge Ga 11
mai64

Henry Lewis, Perry 28okt61 corp afsk syg 9april 63

Ole Lindbo, York 24okt61 saaret Stoneriver d Nashville Tenn
27aug63

Tobias Logan, Moscow 28okt61 afsk syg 6aug62

Guldbrand Lokke, York 10nov61 faldt New Hope Church 27mai64

Ole H Milestun, Perry 23dec61 saaret Stoneriver faldt Chickam.
20sep63

Anders O Moe, Madison 23okt61 fra Co C afsk syg 19mai63

August Moller, Rushford 12nov61 udm 20dec64

Nels Nelson, La Crosse 25aug62 forfl til 24 Wis udm?

John Nelson, Primrose 1nov61 d Iuka Miss sygd 31aug62

Osmund Olson, York 23okt61 forfl til V R C 26sep63

Lars Olson, Neshowoc 11nov61 afsk syg 10okt62

Charles Olson, Buchanan 14nov61 d Nashville 14jan63

Rolin Olson, Argyle 8dec61 sargt 1sep63 fange Chickamauga 19
sep63 sat fri i Annapolis sep64 udm udj 16dec64

Kittel Olson, Ridgeway Ia 16jan62 d Stevens Ala 10okt63

Peter Olson,, Greenfield 26feb64 faldt New Hope Church 27mai64

John Peters, Primrose 11nov61 sargt udm 20dec64 udnævnt 2
lieut 67 fra 63

Andrew Peterson, Ziyette 25dec61 d Beardstown Ky 6nov62

Borre Peterson, La Crosse 26dec62 d Louisville Ky 10mai64

Iver Ramsaas, Viroqua 16dec61 d Chattanooga Tenn 1dec63

Mads Rosum, Argyle 15nov61 saaret og fanget New Hope Church
27mai64 død i fangenskab

Ostein Rulland, Portland 5dec61 afsk syg 11okt62

Christian Ruste, Blue Mounds 9jan62 d Island no. 10 2mai62

Asbjorn Sachariason, Rushford, Minn. 18dec61 saaret Stoneriver
udm 20dec64

Aadne Sandmark 19dec61 afsk syg 16juli62

Christian Simonson, Cule 26feb64 forfl til I 13 Inf udm 24nov65

Thor P Sloan, La Crosse 11dec61 fange Stoneriver 31dec62*

John O Sorum, Jackson 14nov61 afsk syg 3feb63

Ole Steensland, Moscow 28okt61 fange Chickamauga udm 30
mai65

Johannes H Stokke, Hamburg 5dec61 saaret Chickamauga udm
20dec64

Ole Storland, Ridgeway Ia 24dec61 fra Co C 1mai62 udm 20dec64

Bryndal Syverson, York 2nov61 afsk syg 9april63

Lars Thomaseth, Moscow 16dec61 d Jackson Tenn 11sep62

Thomas C Thompson, Preston, Minn. 25nov61 sargt afsk syg 23
mars63

Christian Thompson, Spring Grove 25jan62 fange Chickamauga
d i Andersonville Ga 1juni65

Job Tjerans, Primrose 1nov61 d Murfreesboro 15mai63

Johannes Tysdal, Perry 23okt61 udm 27jan65

Co. F—Charles Gustafson, Manitowoc 13dec61 capt saaret Stone-
river fange Chickamauga major 21feb65 udm 14juni65

Thor Simonson, Christian Co., Ill. 1st lieut 10jan62 saaret Stone-
river fange New Hope Church capt 18feb65 udm 14jan65

* Om denne mand beretter lieut N. I. Gilbert, at Sloan fandt
anledning til at komme ud af fangenskabet, at han blev sendt
hjem som "recruiting officer," at han kom tilbage med folk og
blev med i angrebet paa et batteri paa Kenesaw Mountain den
21 juni 64. Fienden blev jaget og batteriet med 4 kanoner taget.
Efterpaa, mens de sad og skulde faa sig en kop kaffe, kom en
blomshell susende, traf kjedelen og exploderede. Sloan ram-
medes med den følge, at han døde 4 dage senere.

Svend Samuelson, Eaton 11jan62 2nd lieut afsk 15nov63
 Einar Anderson 25dec61 saaret New Hope Church og Kenesaw
 Mt udm 20dec64
 Anders Berg 15dec61?
 Johannes Bergman, Manitowoc Co 27nov61 afsk syg 21pril63
 Svend Bjorgason, Manitowoc Co 5nov61 saaret Stoneriver afsk
 12juli64
 Peter Bloom, Manitowoc Co 10nov61 afsk syg 22jan63
 Ole Christianson, Manitowoc Co 18nov61 saaret Stoneriver og
 Red Cly udm udtj 13jan65
 Hans Christenson, Brewr Co 18nov61 faldt New Hope Church
 27mai64
 Ole L Christianson, Iowa Co 20dec61 d Island no. 10 Tenn 26
 mai62
 Olaus H Dahl ? 4dec61 afsk syg 9okt62
 Sigbjorn Edmunds, Dodgeville 2mai64 forfl til I 13 Inf 13jan65
 død Green Lake Tex 6sep65
 Helge C Ellingboe, Manitowoc Co Snov61 afsk syg 13okt63
 Elling Ellingson ? 25dec61 saaret Stoneriver udm 10jan65
 Knut Erickson, Manitowoc Co 3okt61 afsked for sygdom fra hos-
 pital ved Cincinnati Ohio Reinf. Co F 26 Inf 4jan64 forfl til
 F 3 Inf 10juni65 udm 18juli65
 Nells I Gilbert, Manitowoc Co 2okt61 sargt 1st sargt saaret
 Stoneriver forfrem 1st lieut Co A 8okt64 se Co A
 Gudbrand Gilberts, Manitowoc Co 17okt61 ?
 John Flack 25okt61 faldt Stoneriver 31dec62
 Tosten J Gilberts, Manitowoc Co 10nov61 udm udtj 13jan65
 Even Geraldson, Manitowoc Co 21okt61 corp afsk syg 5nov63
 Ole Gunstenson, Manitowoc Co 4jan62 fange Chickamauga var
 fange ved døden
 Ole Haldorson, Manitowoc Co 5feb62 fange Chickamauga d An-
 dersonville 25juli64
 Nils Halvorson, Manitowoc Co 23okt61 udm udtj 13jan65
 Bjorn Halvorson, Madison 24feb62 d Chattanooga Tenn 15dec63
 Hans Hanson, Manitowoc Co 23okt61 d Nashville Tenn 1okt62
 Knut Iverson, Door Co 18jan62 faldt Stoneriver 21dec62
 Ole B Johnson, Manitowoc Co 7okt61 corp sargt saaret og fan-
 get Stoneriver fange Chickamauga fange ved udm commis-
 sioned 2 lieut 15nov63
 John P Johnson, Manitowoc Co 19okt61 sargt afsk syg 11feb63
 Gunder Jorgenson, Manitowoc Co 5nov61 d Island no 10 Tenn
 4mai62
 Erick Knudson, Manitowoc Co 1okt61 corp d Cincinnati Ohio
 2aug62

Ole Knudson, Kirkeberg, Manitowoc Co 28okt61 musician afsk
 syg 16feb62
 Ole N Knudson ? 2dec61 faldt Stoneriver 30dec62
 Gullick Knudson, Manitowoc Co 28dec61 forfl til V R C 1sep63
 Torry Larson, Manitowoc Co 21jan61 wagner brevet capt 19
 sep63 udm 13jan63
 Christen J Larson, Manitowoc Co 3dec61 corp sargt d Lewis-
 ville Ky 24nov62
 Michel Larson ? 5dec61 udm 18jan65
 Hans H Lerum Badax Co 23nov61 afsk syg 6okt62
 Andrew Michelson, Manitowoc Co 20okt61?
 Albert Mikkelson, Madison 21jan62 udm 13jan65
 Reinert G T Morbeck, Manitowoc 17nov61 afsk syg 17juni62
 Christian O Morbeck Door Co 22feb62 corp saaret Stoneriver
 forfl til Co H udm 13mars65
 Trond Knudson, Manitowoc 21okt61 afsk syg 2jan63
 Carl Nielson, Door Co 24feb62 afsk syg 6aug62
 Ole Nelson ? 20dec61 saaret fange Stoneriver afsk for saar 2
 dec63
 Ole B Olson, Manitowoc Co 25okt61 brevet 2 lieut 7april62 udm
 13jan65
 Gustav Olson 26okt61?
 Albert Olson, Iowa Co 26nov61 corp saaret Stoneriver d Knox-
 ville udm 17mars64
 Thomas Olson ? 20dec61 d Murfreesboro 10mars63
 Knut Olson ? 20dec61 fange Chickamauga fange ved udm
 Gudmund Olson, Delebek, Liberty 31dec61 afsk syg 9okt62
 Ole S Olson, Manitowoc Co 8jan62 saaret Stoneriver saaret ved
 udm
 Ole W Olson, Manitowoc Co 8jan62 corp sargt fange Chickam.
 fange ved udm
 Ole Olson, Cato 18feb64 corp forfl til I 13 Inf udm 30juni65
 Ole H Olson, Cato, Manitowoc Co 20feb64 forfl til I 13 Inf
 detached ved udm
 Tosten O Oppen, Manitowoc Co 9jan62 d Columbus 2sep62
 Salve Olafson, Manitowoc Co 5okt61 saaret fange Stoneriver
 udm 10jan65
 Gilbert Paulson, Manitowoc Co 25okt61 corp saaret Stoneriver
 fange ved Chickamauga d Danville Va 1april64
 Ole Rundberg, Manitowoc Co 21okt61 d Louisville Ky 4nov62
 William Speckerman, Manitowoc Co 8nov61 d Nashville Tenn
 21nov63
 Knut Syverson, Manitowoc Co 8jan62 d Island no. 10 10april62

- Andrew Thompson, Manitowoc 31okt61 corp saaret Stoneriver
faldt Bald Knob 24juni64
- Thomas Thompson ? 15dec61 afsk syg 5okt62
- Ole A Thompson, Door Co 19feb62 forfl til H udm 13mars65
- Tholak Tholackson, Dane Co 22okt61 saaret Chickamauga forfl
til V R C 7jan64 udm 7nov64
- Torger Torgerson, Door Co 22feb62 saaret Stoneriver d Mur-
freesboro 3april63
- Tove Torkilson ? 26nov61 saaret Stoneriver afsked saar 3april63
- Knut Torrison Dovre, Manitowoc Co 5nov61 sargt wagoner syg
ved udm
- Christian Tostenson, Manitowoc Co 21okt61 d Lewisville Ky 15
nov62
- Ole Torstenson, Manitowoc Co 16nov61 syg ved udm
- Gilbert Thronson, Manitowoc 5nov61 afsk 18aug62 d Corint
Miss 2sep62
- Ole K Vigen, Cato, Manitowoc Co 1jan62 saaret Chattanooga
udm 13jan65
- Peter Vinson, Chicago 10okt61 forfl til U S Cav 27nov62 død
Soldiers Home 11
- Mads Williamson, Manitowoc Co 5nov61
- William Wilson 8nov61 afsk syg 26april63

Salvfemfundsthye Valdriser hadde en jelskafelig sammen-
komst i Pillsbury Houje, Minneapolis, fredag aften den 27de
mars. Formanden i Valdris Samband, N. N. Veblen, fortalte
om forberedelserne til den store hundredaarsfest, som skal hol-
des paa udstillingsgrunden ibaar. Han vilde gjerne, at Val-
driserne i Minneapolis skulde danne en „reception“ komite, der
skulde ta sig av utenbys Valdriser i de dage. Desuten var der
pianospil av søstrene Daisy og Mabel Hood, sang av John
Elthum, Northfield, og av Miss Torfang, Mr. Elthum gav ogsaa
flere numre paa langeleik (harpe). D. N. Veblen debuterede
med et par morjomme skrøner; pastor Haugland fra Montana
var tilstede og talte til os. Men det som fik folk til at „lea
paa hasadu“ var Tøger Kvaales felespil. Det var ogsaa sørget
for, at den indre mand kunde ha det hyggeligt, idet store sat
med spekefjøl, leffelninga, smørbrød, kaker og kaffe gjorde
sine runder blandt forsamlingen. S. E. Ingvalson var fjø-
meistar.

Liste over bygdelagene,

med først hvert lags formand, dernæst dets sekretar:

- Valdris Samband, N. N. Veblen, 3109 Daffland Ave., Minnea-
polis, Minn.; N. W. Sundheim, Minneapolis, Minn.
- Telelaget, N. N. Trovaten, Fargo, N. Dak.; N. N. Rønning, 1215
E. 35th St., Minneapolis, Minn.
- Gallinglaget, Dr. Olaf Th. Sørping, Fergus Falls, Minn.;
Timan L. Ovarbe, Jessenden, N. Dak.
- Numedølslaget, S. S. Strøm, Hillsboro, N. Dak.; O. O. Ene-
tvedt, Sacred Heart, Minn.
- Gudbrandsdalslaget, Rev. L. P. Thorveen, St. James, Minn.;
Ivar Olstad, 1302 Washington Ave. S., Minneapolis, Minn.
- Trønderlaget, Sigurd O. Hanger, Yankton, S. Dak.; Prof. J.
Dorrum, Fergus Falls, Minn.
- Nordlandslaget, Rev. J. A. Johansen, Spicer, Minn.; John
Gregor, Fort Ransom, N. Dak.
- Sognalaget, Rev. J. A. Urnes, Osage, Ia.; O. E. Williamson,
Owatonna, Minn.
- Selbulaget, N. O. Serum, Halstad, Minn.; O. S. Hglen, Prince-
ton, Minn.
- Røsslaget, Rev. A. Tøftedal, 1138 N. Leavitt St., Chicago, Ill.;
L. L. Torgerson, Miesler, Minn.
- Seresdalslaget, Bj. Bjørnaraa, Homme, Minn.; Gustav Torgu-
son, Glenwood, Minn.
- Nordfjordlaget, Rev. N. J. Meland, Lodi, Wis.; Rev. N. An-
derson, La Crosse, Wis.
- Randingslaget, S. A. M. Steen, Northfield, Wis.; E. S. Beck,
Lake Preston, S. Dak.
- Totningslaget, Johan C. Gran, Spring Grove, Minn.; Christian
Berg, 3028 Cedar Ave. Minneapolis, Minn.
- Østerdølslaget, N. T. Moen, Fergus Falls, Minn.; Ole Høiberg,
Kathryn, N. Dak.
- Søndmørslaget, J. Martin Hansen, 3008 Park Ave. Minneapo-
lis, Minn.; M. Søholt, Madison, Wis.
- Njøsøenlaget, Dr. C. L. Opjal, Red Wing, Minn.; Otto P. N.
Hjermstad, Chippewa Falls, Wis.
- Habelandslaget, T. A. Walby, Hudson, Wis.; Per Jacobson,
Hudson, Wis.
- Solunglaget, Amund Eismo, Grand Forks, N. Dak.; E. M.
Berg, McIntosh, Minn.
- Sigdalslaget, G. T. Braatlien, Notshah, Minn.; G. T. Hagen,
Crookston, Minn.
- Wisconsin Telelag, Rev. E. E. Urberg, Blair, Wis.; John Fel-
land. (Afdeling af Telelaget.)
- Iowa Telelag, Rev. N. J. Torgerson, Lake Mills, Iowa; L.
E. Tweed, Lake Mills, Iowa. (Afdeling af Telelaget.)

Linsjølaget, Halvor Odegaard, Oldham, S. Dak.; Lars Stenson, Oldham, S. Dak.

Sundals-Øksendalslaget, E. G. Gladwed, Lake City, Minn.; D. J. Gravem, Tower, N. Dak.

Hardangerlaget, S. E. Tveit, Albert Lea, Minn.; S. A. Jordahl, Sioux Falls, S. Dak.

Stavangerlaget, Rev. E. J. Castvold, Dawson, Minn.; Berthel A. Welleson, Jewell, Iowa.

Søndhordlandslaget, Rev. L. O. Thorson, Downs, Iowa; Oscar Østrem, Jewell, Iowa.

Ringer, Odalen og Eidsfogen Samlag, J. E. Jacobson, Dazey, N. Dak.; Christian Chr. Lund, Neenah, Wis.

Søndfjordlaget, Rev. Sigurd Folkestad, Strum, Wis.; Prof. J. L. Nydahl, Augsburg Seminary, Minneapolis, Minn.

Tvillingbyernes Stavangerlag, Dr. A. O. Torland, 204 Donaldson Bldg., Minneapolis; Haakon Peterson, 322 4th St. So., Minneapolis.

Westkystens Afdeling af Numedalslaget, G. S. Kravik, Everett, Wash.; H. O. S. Becker, Standwood, Wash.

Bandskolelaget, O. G. Kinney, Colfax, Wis.; T. Thompson, Colfax, Wis.

Minneapolis Trønderlag, N. Saugestad, 2220 17th Ave. So., Minneapolis; Alfred Dahl, 1501 Madison St. E. N., Minneapolis.

Romsdalslaget, Rev. Jacob Tanner, Milnor, N. D.; John Wold, 2433 Portland Ave., Minneapolis.

Kristianialaget, L. O. Shibley, 2650 Dupont Ave. N., Minneapolis; J. S. Bovim, 717 20th Ave. S., Minneapolis.

Nordhordlandslaget, Rev. L. L. Fylling, Woodville, Wis.; Rev. O. Mosstrøm, Mt. Gore, Wis.

Hurdalslaget, Rev. S. Engh, Østrander, Minn.; Ludvig Gulickson, Spring Valley, Minn.

Den nationale

17de maifest 1914

Paa Udstillingsgrunden mellem St. Paul og Minneapolis,
16—17—18 Mai.

Arrangementskomiteens hovedkontor
216—218 McKnight Building,
Minneapolis, Minn.

Telefon N. W. Nicollet 5017; T. S. Center 5017

A. A. Beblen, formand

A. A. Trovaten, sekretær

Tre ting.

Det er tre ting vi endelig maa ha.

Først, saa er det kontingentpenge fra alle, som skylder, og vi vilde svært gjerne saa dem snart, thi vi trænger dem.

Sor det andet, trænger vi ligeledes penge fra nye abonnenter. For at saa disse maa vi saa hjælp fra de gamle abonnenter og læsere. Vi har ofte omtalt just denne ting, og ikke saa har taget henvendelsen til hjerte og faat en eller flere nye hver. Det, at nogle har kunnet gjøre dette, beviser netop at de andre ogsaa kunde gjøre det om de rigtig foresatte sig at prøve tilgangs.

Sor det tredje, baade bør og maa vi iaar saa mange nye bidragsydere til indholdet. Samband er et blad særlig for det almene folk og folket bør levere stoffet til dets indhold. Det er just folket som sidder inde med de satter af minder og historie, som Samband har til opgave at fremdra og bevare for efterslægten. Altsaa skriv, fortæl paa din egen maade, og send os det.

De tre ting er altsaa penge, atter penge, og saa læsestof. En Dollar aaret for abonnement.

Samband, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Til Minneapolis Valdrijer!

Paa møtet, som holdtes i Pillsbury House forleden, blev det besluttet at fortsætte med like sammenkomster. Det er utentvill et almindelig ønske at et lokalt Valdrislag kunde komme istand. En komite blev nedsat for at arrangere dette. Denne komite bestaar av S. E. Ingvallson, O. A. Gain, M. A. Beblen, Ole Rood, N. M. Sundheim og J. O. Hovey. Næste møte holdes paa samme sted, 4th St. So. og 16th Ave., onsdag aften 15de April. Det er komiteens ønske, at alle Valdrijer i Minneapolis skal komme, og den anmoder alle som læser dette om at jende navn og adresser paa saadanne til S. E. Ingvallson, 728 Plymouth Bldg., Minneapolis, snarest mulig, saa indbydelser kan bli jendt ut i betids.

25 % RABAT.

Gamle abonnenter paa **Samband**, som har betalt eller betaler sin egen fulde kontingent af \$1.00 aaret i forskud, vil i vinter bli tilstaaet 25 procent rabat paa kontingent for nye hel-aars abonnenter som de sikrer og indsender.

Tag nu rigtig tag og hjælp med bladets udbredelse. Flere abonnenter betyr forbedret og udvidet tidsskrift til gamle og nye abonnenters fordel. At opnaa dette maa ske gjennem vore læseseres hjælp og bestræbelser.

Og det er ikke blot folk tilhørende visse bygdelag som man bør faa interesseret, men folk fra alle hjemlandets bygdestrøg.

Denne henvendelse er stilet til hver velvillig læser. Enhver bør selv gjøre noget, thi han høster jo selv gavn deraf og gjør tillige vel mod dem han faar med paa listen. Overlader du det til de andre og selv intet gjør, saa blir der intet af det. Alles sag er ingens sag. Gjør den til din personlig, saa blir det noget gjort.

Send os altsaa 75 cents for hver ny aarsabonnet du faar og behold de andre 25 cents for dit bryderi. Men det er du som skal ha rabaten, ikke de abonnenter du tinger. At gi dem rabaten er igrunder uret mod dem som betaler den regelmæssige pris.

Om du vil kan du forære din ven et aars abonnement ved at betale blot 75 cents dersom du har betalt i forskud for dig selv.

Prøvehefter kan enhver faa frit paa forlangende.

Send money order eller draft til **Samband** eller til

A. A. Veblen,

322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Et Spørgsmaal til Forældre.

Ønsker De at Deres børn maa have de samme interesser som De selv?

Ønsker De at Deres børn maa vedligeholde kjærligheden til det folk fra hvilket de stammer?

Ønsker De at Deres gutter og piker maa omfatte med interesse de skoler som nordmænd har bygget, de kirker som nordmænd har reist, de foreninger og samfund som nordmænd har stiftet, det arbeide som nordmænd har utført i sit nye fædreland?

Ønsker De at Deres gutter og piker maa holde det for ære at de er nordmænds ætlinger?

Hvis De ønsker at disse ting maatte være og vedblive, da maa De faa Deres børn interesseret i læsning som fremholder nordmændenes liv og nordmændenes virke. At vække saadan interesse er den opgave som bladet **NORWEGIAN-AMERICAN** har sat sig. Vil De støtte denne opgave, saa faa bladet i Deres hjem. Frit prøveeksemplar faaes ved at skrive til

NORWEGIAN-AMERICAN
Dept. C. Northfield, Minn.

DEN NORSKE AMERIKALINJES

nye og moderne Baade afgaar fra New York som følger:

Bergensfjord

14de April

KRISTIANIAFJORD	5te Mai
BERGENSFJORD	26de Mai
KRISTIANIAFJORD	12te Juni
BERGENSFJORD	30te Juni
KRISTIANIAFJORD	28de Juli
BERGENSFJORD	11te August

Passagererne kan i Bergen tage Jernbanen over Fjeldet til Kristiania uden ekstra Betaling om ønskes.

Da Trafiken paa Norge iaar bliver usædvanlig stor, bedes, de som ønsker at reise med den norske Linie om villigst at reservere Pladse snarest mulig. Kahytterne er inddelte for 2, 4 og 6 Personer. Billetter kan erholdes med alle Afseilinger.

Billetpriser og illustrerede Cirkulærer sendes paa Forlangende.

Billetter fra Norge

til hvilket som helst Sted i Amerika udstedes af os. Husk paa det, om De skal sende efter Venner eller Slægtninger.

HOBE & CO.,
123 S. 3rd Street, - Minneapolis, Minn.
eller nærmeste Lokalagent.

Lutheran Publishing House

NORTHWESTERN BRANCH

322 So. 4th St. MINNEAPOLIS, MINNESOTA.

Vi har paa lager komplet udvalg af bibler, salmebøger og god literatur baade i det engelske og det norske sprog. Skriv efter katalog, der tilsendes frit. Skriv til vort Decorah, Iowa hus for pris paa indbinding af bøger, tidsskrifter, osv.

Søre Aurdal og Etnedalen

Noko Tilfang til ei Bygdesoga um Valdres
ved

Olaus Islandsmoen.

179 store Oktavsider i smukt Omslag \$1.10.

Portofrit tilsendt.

Boken er overmaate interessant. Alle Valdri-
ser vil finde meget i den som de kjender til og Op-
lysning om mangt, de ikke vet. Særlig er den
værdifuld for søre Aurdølingerne, da det meste af
Boken omhandler Søre Aurdal og Etnedalen.

Noget af Indholdet: Kirkebygningerne, Gamle
Brev (Diplom), Skiftebrev fra Olmhus 1670, Skat-
telister fra 1659 (hele Valdres), Mantalliste over
Aurdal 1664—65, Kirker og Prester, Etnedalen,
Lars Brænden, Ole Dønhaug, Ole Aas, Spangeruen,
Kobbervikkallen, Ole Thorsand, Ovre Tonhus,
Helge Hagene, Gamle Vik, J. Eriksen, Kristoffer
Hagene, Ole Nerby, E. Wold, Bagn, Reinli, Heda-
len, Erstad, Fra Hørerslidi, Begnadalen, Aaslie
m. m. Beskrivelser og Oplysninger om Gaarde
og Folk fra disse Bygder.

Vi har et lidet Oplag. Send Bestillinger.

THE FREE CHURCH BOOK CONCERN

322 Cedar Ave.

Minneapolis, Minn.

DEN KATOLSKE FARE.

Bogen om Gustav Adolf og Trediveaarskrigen og den
katolske Fare i Amerika, af A. Fryxell, Dr. H. G. Stub o. a.,
indb. \$1.00, heftet 75 cents, portofrit, faaes ved at skrive
til udgiveren, Rev. E. Jensen, 2516 14th Ave. S., Minne-
apolis, Minn. — Paa det kraftigste anbefalet af U. S.
Senator Knute Nelson og kirkebladene.